

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשפ"ב)

מאמרים נבחרים משכונת חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
ככתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

ש"ח

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַכּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלצי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

שלח

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

'רָאָה אֲנֹכִי, שְׁתַּמִּיד תִּשְׁגִּיחַ עַל נְקֻדַּת הַיּוֹדֵי שְׁלֹךְ שֶׁהוּא מִשְׁרֵשׁ אֲבוֹת אֲבָרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב שֶׁלֹּא יִתְמַלְקַל חֲלִילָה, וַיְהִי נִמְשָׁךְ לְשֵׁרֵשׁ קִדְשָׁהּ לְחַנּוּן נִפְשָׁךְ בְּאַמְתּוֹ, כִּי הִרְבָּה טַעוֹת וּמִטְעִינֵי יֵשׁ, עַל כֵּן לֹא תֵאֱמִין בְּעֲצָמְךָ כָּלֵל, אַף עַל פִּי שֶׁתִּרְאֶה אוֹתָךְ עִם מִדְּרָגוֹת גְּדוּלוֹת... כִּי בְּקַל יוֹכַל לְדַחֹת, כְּמוֹ שֶׁאַמַּר מֶרְדֵּךְ אֹרֵךְ יִשְׂרָאֵל אֵשׁ הִרְבַּ יִשְׂרָאֵל בְּעַל שָׁם, דָּא שְׁוֹעֵר אִיךָ שֶׁיֵּשׁ אִישׁ בְּעוֹלָם שֶׁשׁוֹמֵעַ תוֹרָה מִפּוֹמָא דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲיֵנוּ מֵאַמְיֵן לְעֲצוֹמוֹ שֶׁלֹּא יִתְדַחֵךְ לְנוֹקְבָא דְתוֹרָה ר"ל (הִכַּל הַבְּרַכָּה)

אוצר פניני החסידות

- א **תורת שמואל** | דמיון הרהורי עברה לריחא דבשרא - מוה"רים באדם רשם תדירי יותר ממעשה העברה
- א **סדורי של שבת** | הרהורי עברה משתרשים בלב יותר ממעשה העברה
- א **אמרי שפר** | שמחת הלב אחר העברה חמורה יותר מהעברה עצמה
- א **שפת אמת** | יש ללמד ק"ו שהשתוקקות ורהורי מצוה טובים מהמצוה ושומרים את האדם
- ב **דרך פקודי** | על הרהורי עברה די בתקונו של הרהורים טובים
- ב **פתוחי חותם** | בכל יום יום יש העלאת נצוצות חדשה
- ב **אמרי אמת** | עקר עבודת האדם בעולם צריכה להיות לשם שמים עבור העלאת הנצוצות
- ד **דברי חיים** | תכלית העבודה וביאת האדם לעולם הזה - זכוף הדברים הגשמיים והעלאת הנצוצות
- ה **עבודת עבודה** | כח התורה גדול ורב להביא את האדם לאמונה שלמה
- ו **מעטה נפתלי** | מחלקת האמוראים האם יש לעמד בתפלה מתוך הלכה פסוקה או מתוך כבוד ראש
- ז **פתוחי חותם** | על האדם להיות מוכן וענין וראשו פסוף
- ז **פתוחי חותם** | שמירת הפה מדבורים אסורים
- ז **לקוטי שיחות** | הדקדוקים בדרשת הגמרא שהתפלל משה על יהושע
- ז **ישמח משה** | החושב עצמו לתושב בעולם, טובותיו רעות בשבילו, והזוכר שהוא כגור, העולם יקר בשבילו וכל הנרות אינם מבקלים אותו מעבודתו
- ח **תורות ועבודות מבית רבותינו** | מהות האדם נכרת לפי התנהגות בניו ותלמידיו
- ט **לקוטי תורה** | 'ועתה יגדל נא פת אדוני' - כיון שזנה חטא הנרגלים גדול מאד בקש משה רבנו להמשיך פת גדול מאד עבור בקשת הסליחה
- י **ארח לחיים** | טענת משה רבנו הינה שהאדם יכול לפגם עד שרש נשמתו ולא יותר אך רחמי וחסדי השם יתברך הם בלא גבול
- יא **נקלאות היהודי** | היושבים יחד לשנות משקה וכל אחד מבטל עצמו ואינו רואה את עצמו במעלה יתרה מחברו השם יתברך מוחל עונותיהם
- יב **פתוחי חותם** | נגזרת המוציא ונשיבות הנרכות
- יג **רזא דשבת** | התקדשות המחשבה מיד בעת הקימה ממשיכה קדשה על כל המעט לעת
- יג **פתוחי חותם** | צריך להניח על השלחן בשבת "ב לחמים וסדרם וכוננתם
- יד **חמשה מאמרות** | צריך להיות על כל פנים אחר בעיר שיהיה על שלחנו "ב חלות בשבת
- טו **דודאים בשדה** | רמז להשפעת י"ג מכילוי דרדמי על ידי הי"ב חלות | י"ב חלות קעין לחם הפנים
- טו **קונו המים** | 'חלה' נוטריקון הטרופני לחם ח'קי

אוצרות גאוני הדורות

- טז **אור התורה** | בני ישראל שהרגישו קדשת הארץ בלבם הרימו את קולם קעין כפי
- טז **אמרות ה'** | נטילת זביות המרגלים
- טז **משגב לרן** | נתגלו ישראל מהארץ כשחטאו לפי שנתנה להם מפאת אהבתם
- יז **רבי יצחק יצחקי וצ"ל** | משה דבר והאלקים יעניו
- יז **אהל יעקב** | בעבור שהיו ישראל במדבר נתחבב המקושש כדון מעביר ארבע אמות ברשות הרבים
- יז **בנין דוד** | חטא המקושש בעבור ששהו ישראל במדבר
- יז **שער הנגזרות** | הסתכלות בציצית תועלת גדולה לנפשמה
- יח **שני לוחות הברית** | בטול והסרת הפעם
- יח **קהלת יעקב** | הסרת לב רגז
- יח **אורי ישראל** | נצול מעון הפעם השקול בעבודה רבה
- יח **אלהי רבה** | השגת יראת שמים
- יח **קב ה'שור** | הסתכלות בציצית בעת שטלים מהמצות
- יט **כן איש חי** | הארת התכלת לא נפקה
- יט **מדןשו של ש"ם** | קיום מצות תכלת על ידי הסתכלות בציצית
- יט **תורת משה** | על ידי הסתכלות בציצית ונבלת על מצות שורה הקדשה על עיניו ולבו
- יט **פתוחי חותם** | נצול מראות אסורות ומעשים רעים
- כ **כתב ישר** | סגלת ראית ציצית לתפלה ראויה והעלאת הנשמה בלילה
- כ **מזמור לאסף** | המשכת קדשת אור המקיף
- כ **מזמור לאסף** | תקונו הפגמים בראית הציצית
- כ **שמירת הלשון** | הסתכלות בציצית בשעה שעולה בלבו מחשבה שאינה טהורה
- כא **מעשי צדיקים**
- כט **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- לז **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת שלח

ולא תתורו - הרהורי עברה קשים מעברה

תורת שמואל

רבי שמואל מליובאוויטש זיע"א

דמיון הרהורי עברה לריחא דבשרא - מותירים באדם רשם תדירי יותר ממעשה העברה

הנה אנו רואים, שברית יש כח חזק מאד, עד שיש יכול לעורר גם כן משנה, הגם שאינו נכנס בפנימיות כלל בבחינת טעם כמו האכילה.

וכן יש מעלה בריח, שאין לו כליון, עד שיוכל להריח וחוור ומריח כמה וכמה פעמים, ואין הריח נפסד כמה שהריח מקדם, אבל טעם הפרי מיד כשאכל מיד נכלה הטעם. וזהו ענין ה'הרהורי עברה קשין מעברה' (יומא כ"ט), לפי שעברה היא בבחינת פנימיות הרע, ועל כן אינו רק כמו טעם שהוא רק בשעת אכילה לבד, ואחר כך אינו, כמו כן מעשה העברה אינו רק בשעת מעשה לבד, אבל אחר כך אינו עושה כלום, אבל הרהור הוא כמו הריח - שאפלו אחר כך נשארו הרשימו ממנו (פרשת שופטים תרכ"ט):

ועקר הקשיות שקשה לו לפרש מן העברה, הוא עבור הרהור הלב, שהוא שרש המדה רעה הנשרשת בתאות לבו, וכשקשה המדה רעה נשקעה בלב, מה מאד יקשה לו לשבר מתמדיה אשר במעמקי הלב, ועל כן הרהורי עברה שבלבו קשים הרבה מעברה (שורש ו ענף ג):

אמרי טפר

רבי שמואל מדאראג זיע"א

שמחת הלב אחר העברה חמורה יותר מהעברה עצמה

שמעתי פרוש הגמרא קשה הרהורי עברה מעברה, פרוש יש מי שבא לידי מכשול שעבר עברה חס ושלום, מכל מקום יש לו חרטה מיד אחרי שעבר עליו רוח שטות, ומתאונן על מה שעבר, אבל מי שהוא רשע גמור, לא די שאינו מתחרט רחמנא לאלן, אלא אף רוחו בקרבו שמח בה, שמלא תאותו ואינו עצב כלל.

על זה אמרו חז"ל 'קשה הרהורי עברה מעברה', ויקא ההרהורים שיש לו אחר עברו העברה, וקאמר הגמרא וסימנך דנא דחלא, חביות של חמץ יש לו ריח קשה אחרי כלות החמץ ממנו יותר מקדם, עד כאן שמעתי (פרשת כי תשא):

סדורו של שבת

רבי חיים מטטרנוביץ זיע"א

הרהורי עברה משתרשים בלב יותר ממעשה העברה

'הרהורי עברה קשין מעברה', כי אם היה עובר העברה לבד, ולא היה נשרש בלבו שרש מדה רעה שממנה נמשכה עשייתה, בקל היה לו לפרש מאתה, אחרי שלא נשרשת בתאות לבו.

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

יש ללמד ק"ו שהשתוקקות והרהורי מצנה טובים מהמצנה ושומרים את האדם

יותר כח והצלה יש בהכנת המצנה מגוף קיום המצנה וכו', ויש לדון קל וחסר

נושאים בפרשת שלח

לעצמיותו הטוב, תספיק לו תשובתו בהרהור,
וְיָדִי בְּזֶה לְמַשְׁכִּיל (הקדמה 1):

עבודת העלאת הניצוצות

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

ככל יום ניום יש העלאת ניצוצות חדשה

וְהַיָּמִים יָמֵי בְכוּרֵי עֲנָבִים (יד ט). בא לרמז מה
שפכת רבנו האר"י ז"ל (שער הכוונות
נט. ריש סדר שבת ענין שינוי התפילות), דבכל תפלה
עולים ניצוצות מחדש, ומה שעושה תפלה זו
אינה עושה תפלה אחרת, כי כל אחת מעלה
ניצוצות מחדש. לכן כל יום ניום יתחזק האדם
ויוסיף קדשה על קדשתו, אולי יזכה להעלות
ניצוצות מה שלא עלו מקדם.

וְזָהוּ שְׂאֵמֵר וְהַיָּמִים – דהינו כל יום ניום
תחשב בו עולם חדש ויכורה חדשה
מפני העלאת המין נוקבין, וְזָהוּ יָמֵי בְכוּרֵי –
כל יום בכור מחדש בפני עצמו. ענבים אותיות
מ"ן ב"ע, דעקר העלאת מין נוקבין הוא
מבריאה יצירה עשיה, וְזָהוּ עֲנָבִים, דהינו מפני
העלאת מין נוקבין מבריאה יצירה עשיה הרמוז
ב'ענבים', צריך שתחשב כל יום בכור בפני
עצמו:

אמרי אמת

רבי אליקים געץ מאורזיטשטוב זיע"א

עקר עבודת האדם בעולם צריכה להיות לשם
שמים עבור העלאת הניצוצות

הָאֱמֶת הוא שעקר עבודת האדם בעולם הזה
הן בתורה ותפלה והן בפעילות העשמיית
ההכרחיים, צריך להיות לשם שמים, ולא

ממה שאמרו ז"ל 'הרהורי עברה קשים מעברה',
כל שפן מדה טובה – הרהורי מצנה שאדם
מהרהר ומשתוקק לקדם פקדת השם יתברך,
טובים מהמצנה וְשׂוֹמְרֵים הָאָדָם (שפת אמת האינו
תרל"ד, וראה עוד: בא תרנ"ט ד"ה בפסוק משארותם, בחקתי
תרמ"ד ד"ה במד' חשבתי, ליקוטים מנחות ק"ז):

דרך פקודיך

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

על הרהורי עברה די בתקון של הרהורים
טובים

מִדֹּתָיו של הקדוש ברוך הוא הם מדה כנגד
מדה, ובאיזה ענין שחטא באותו ענין
מביא עליו הענש, וכן התשובה מכרחת להיות
באותו ענין ובאותו אבר שחטא, כגון רגלים
ממהרות לרוץ לרעה, ורוץ לבית הכנסת ולבית
המדרש וכו'.

וּלְפִי זה יצא לנו דבאמת מחשבות רעות
עברות חמורות המה, ונכון לפרש
הגמרא בפשוטו, 'הרהורי עברה קשים מעברה',
כי יוכל להרבות חטאים באין מונע כמו
במעשה דצריך פלים מוכנים וגם עוזב כמה
פעמים המעשה מתמת הבושה מבני אדם
ויראה מהם, מה שאין בן במחשבה, וכן הא
דאמרו רז"ל (יומא ע"ד): וְדַרְשׁוּ עַל פְּסוּק טוֹב
מְרֵאָה עֵינַיִם וְכוּ' (קהלת ו ט) יצדק שפיר לפי
הנ"ל.

אך לענין התשובה יצא לנו מזה, דתשובת
האדם על המחשבה הוא תשובת המשקל,
תספיק לו גם בן המחשבה, עין בפרי מגדים
בפתיחה הפוללת לאו"ח (ה"ג אות יג) הרהור
טוב מבטל ומכפר על הרהור רע, וכתב שם
עוד, דגם על הרהור עבודה זרה יתהרהר בדברי
תורה וראת השם, ונראה לי בזה פיון ששב

שֶׁהֵם עָקַר הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'אָדָם אֲתָם' (יחזקאל לד לא) אֲתָם קְרוּיִם אָדָם (יבמות סא), וְכַתִּיב 'יִהְיֶה הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה' (בראשית ב ז) וְתִרְגָּם אוֹנֵקְלוֹס 'וְהוּת בְּאָדָם לְרוּחַ מִמְלָא', שֵׁיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת הַמְדַבֵּר בְּכָלל הָעוֹלָם.

וְכִינּוּן שְׂזוּכָה הַנִּיצוּץ הַקְדוּשׁ לְגִשְׁת עַד כָּאן, מֵה גְדֻלָּה הַשְּׂמֵחָה אֲצִלוֹ שְׁעוֹד יָבֵא אֶל הַתְּקוּן הַגָּמוּר. וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם עוֹשֶׂה שְׁלֵא לְשֵׁם שְׁמַיִם וְגוֹרֵם לוֹ יְרִידָה חֵס וְשְׁלוֹם, מֵה גְדֻלָּה צַעֲקַת הָעֵנִי הַזֶּה עַל הַחֶמֶס שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ.

הַהֲתַעֲוּרוֹת הַנִּדְרָשָׁת מֵהַתְּבוּנָה זוֹ

עַל כֵּן יִתְבוּנֵן הָאָדָם בְּכָל מַעֲשָׂיו, וְיַדַּע שֶׁבְּכָל דְּבָר יֵשׁ גְּלוּלִים, וְיִרְאֶה לְהַעֲלוֹתָם לְמִקּוֹמָם וּלְשַׁרְשֵׁם כֹּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, עַל יְדֵי זֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה כֹּל דְּבָר לְשֵׁם שְׁמַיִם וְלֹא תִּתְּנֶה כָּלל לְהַתְּאֵה הַחֲצוֹנוּת כְּדִי לְמַלֵּא תְּאֻנָּתוֹ, וְלֹא יִבְקֹשׁ הַמוֹתְרוֹת רַק מֵה שֶׁמִּכְרַח וְנִצְרָף לוֹ.

וּמֵה שֶׁהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא מִסַּבֵּב שֶׁיָּבֵא לִידוֹ, יַדַּע שֶׁבּוֹדָאֵי שֶׁבְּאֵלוֹ הַדְּבָרִים יֵשׁ נִצּוּצוֹת הַקְדוּשִׁים מֵה שֶׁשִּׂיכִים לְשַׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁצָּרִיף לְהַעֲלוֹתָם, וְיִרְאֶה לְהַעֲלוֹתָם לְשַׁרְשֵׁם וּלְיַחֲדָם בְּמִקּוֹמָם.

עַל הָאָדָם לְבַטֵּל מַעֲצָמוֹ כֹּל רְצוֹנוֹתָיו הַגִּשְׁמִיִּים וּלְמַסְרָם תַּחַת רְצוֹן הַבוֹרָא

וְצָרִיף הָאָדָם לְזַכֵּךְ חֲמָרוֹ כֹּל כֶּף וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כֹּל הַרְצוֹנוּתִים מִכָּל הָעֵנִינִי הַגִּשְׁמִיִּים וּמִסַּר רְצוֹנוֹ לְרְצוֹן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, שִׁירְצֶה מֵה שֶׁהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה, וְאִפְלוּ בְּכָל עֵנִינִי הַגִּשְׁמִיִּים מֵה שֶׁיִּזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שֶׁזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ יִהְיֶה גַם כֵּן רְצוֹנוֹ כְּזֶה וְלֹא יִהְיֶה לוֹ רְצוֹן אַחֵר.

כַּעֲשׂוֹת הָאָדָם כֵּן רְצוֹנוֹתָיו הַגִּשְׁמִיִּים הֵם הַתְּעוּרוֹת הַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים הַטְּמוּנִים כְּזֶה

וּמִי שְׂזוּכָה לָזֶה שֶׁמִּבְטֵל כֹּל הַרְצוֹן וְהַתְּאֵה שְׁלוֹ מִכָּל הַגִּשְׁמִיּוֹת, אִז אִם נִתְעוֹרֵר בּוֹ

לְהִנָּתַע עֲצָמוֹ לְמַלֵּא תְּאֻנָּתוֹ וְכּוֹדוּמָה, רַק כְּדִי לְהַעֲלוֹת נִיצוּצוֹת הַקְדוּשׁוֹת מִעֲמֻקֵּי הַקְּלִפּוֹת וּלְעֲשׂוֹת הַבְּרוּר הַגָּמוּר כְּדִי שֶׁיִּהְיֶה תְּקוּן הַגָּמוּר.

מַחֲטָא אָדָם הִרְאִשׁוֹן נִתְהַנֶּה עָרוּב טוֹב כְּרַע וְעַל כֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְבַרֵּר הַנִּיצוּצוֹת כְּפִי שֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ

כִּי מַעַת חֲטָא אָדָם הִרְאִשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, נִתְעַרַב הַפֶּל, רַע בְּטוֹב וְטוֹב בְּרַע, וְנִפְגְּמוּ כֹל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בְּנִשְׁמוֹת אָדָם הִרְאִשׁוֹן. וְצָרִיף כֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְבַרֵּר הַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים הַשִּׂיכִים לְשַׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ כֹּל אֶחָד לְפִי מְדוּרָתוֹ, וְזֶה יִהְיֶה עָקַר כְּוִנַּת הָאָדָם בְּכָל עֲשִׂיָּתוֹ.

חֲסִרוֹן הָאָדָם וְהַכְּרַח לְדַבְרִים הַגִּשְׁמִיִּים כְּדִי שֶׁיַּעֲלֶה הַנִּיצוּצוֹת

עַל כֵּן עֲשֶׂה אֱלֹקִים אֵת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה חֵסֵר וְיִהְיֶה מִכְרַח לְכָל הָעֵנִינִים הַגִּשְׁמִיִּים אֲשֶׁר בְּלַעֲדָם אִי אֶפְשֶׁר לְהַתְקִים, הוּא כְּדִי לְבַרֵּר לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים שֶׁנִּפְלוּ לְמַטָּה עַל יְדֵי שְׂבִירַת הַפֶּלִים וְחֲטָא אָדָם הִרְאִשׁוֹן כֹּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, וְהִמָּה מִתְבַּרְרִים בְּהַד' בְּחִינָת דַּצ"ח"מ עַד שֶׁבָּא לְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדַבֵּר מְדַרְגָּא עֲלִיוֹנָה שֶׁזֶהוּ עָקַר תְּקוּנוֹ.

כֹּאשֶׁר אֵינוֹ מִכּוֹן לְשֵׁם שְׁמַיִם יֵשׁ יְרִידָה לְנִיצוּצוֹת

וְכֹל זֶה כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הַדְּבָר לְשֵׁם שְׁמַיִם כְּדִי לְעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, אִז יֵשׁ עֲלֵיָהּ לְהַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים, אֲבָל אִם חֵס וְשְׁלוֹם הָאָדָם עוֹשֶׂה לְמַלֵּא תְּאֻנָּתוֹ וְכּוֹדוּמָה שְׁלֵא לְשֵׁם שְׁמַיִם, אִזִּי גוֹרֵם חֵס וְשְׁלוֹם יְרִידָה לְהַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים, עַל כֵּן יִתֵּן הָאָדָם לְבוֹ לְהַתְּבוּנָה גְּדֻלָּה הַפָּגֵם מֵה שֶׁעוֹשֶׂה כְּזֶה.

צַעַר הַנִּיצוּץ הַקְדוּשׁ עַד שְׂזוּכָה לְהַתְּעוֹת מְדוּמָם לְצוּמָה וְחֵי וְשְׂמֵחָתוֹ כְּהִיגְעוּ לְאָדָם שֶׁהוּא 'מְדַבֵּר'

הִנֵּה הַנִּיצוּץ הַקְדוּשׁ שֶׁנִּפֵּל לְמַטָּה, כְּמֵה צַעַר וְיִסוּרִים סוּבֵל בְּכָל הַגְּלוּלִים, בְּדוּמָם, וּמְדוּמָם לְצוּמָה, עַד שֶׁבָּא לְמְדַבֵּר, לְיִשְׂרָאֵל

נושאים בפרשת שלח

את האדם אל אותם העניינים הגשמיים, ותקבלו על עצמכם הנהגתו ותברך ברוחו טוב.

והיה כאכלכם מלחם הארץ (פסוק ט), פרוש אכילה מרמז על היחוד, מלשון אכלה ומחתה פיה' (משלי ל ט), הינו שתמצו ליחד הניצוצות הקדושים המלפשים בהארציות, כי לחם בגימטריא ג' פעמים הנה וכו'.

תרימו תרומה לה', פרוש שיפרשו את עצמם מכל תאנה חזונית, רק לעשות לשם שמים כדי לעשות נחת רוח לפניו ותברך. וגורמים בזה שעולים כל הניצוצות הקדושים למקומם ושרשם למקור האחדות.

ומלמדת אותנו התורה הקדושה איך לבא לזה. ואמר ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה לה' (פסוק ט). פרוש התחלת עשיית כל דבר יהיה הפנה לשם שמים, כדי שעל ידי עשיה גשמיות זאת יהיה ברור ועלית ניצוצות הקדושים שהיא עלית השכינה וכו':

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

תכלית העבודה וביאת האדם לעולם הזה –

זכור הדברים הגשמיים והעלאת הניצוצות

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת (טו לח), דלכאורה כיון שפשט מצות ציצית הוא להסתפל בציצית בכל זמן ולירא מפני השם ותברך, אם בן מהראוי שיתלו הציצית במקום הגבוה הראוי לראות, ולא בסוף המלבוש שאינו יכול לראותם כל כך.

אך באמת, כל הענין הוא, שתכלית העבודה להרים ניצוצות הקדושים ממקומות הנמוכים, וצריך לראות להסתפל אפלו בחמירות להנדבכו.

איזה רצון לאיזה דבר מעניני הגשמיים יודע שזה רצון הבורא ברוך הוא, והוא שיש ניצוצות הקדושים ששיכים לשרש גשמתו שצריך להעלותם, אז יתן נפשו להשיג אותו הדבר כדי לעשות בזה נחת רוח לפניו ותברך ולגרום הברור הגמור והתקון השלם.

צדיקים גדולים אשר זכנו עצמם מכל תאוה גשמית

כאשר שמענו מהצדיקים אשר לפנינו, שלפעמים כשראו איזה דבר והתאוו אליה לקחו אותה, כי כיון שהיה להם הזכות הרב ולא התאוו לשום תאנה גשמיות ועתה התאוו לזה הדבר, מה היה זה את שיש בהם ניצוץ הקדוש שצריך להתעלה על ידם, לזה נתנו נפשם לקחת אותה, אבל לא חס ושלום למלא תאוה נפש הבהמיות.

באור ברכת 'בורא נפשות' על דרך הנל

וזהו שאנו אומרים 'בורא נפשות רבות ותסרונון על כל מה שבראת'. פרוש שהבורא ברוך הוא ברא נפשות ועשה אותם שיהיו חסרים לכל עניני עולם הזה שברא אותם הבורא ברוך הוא.

הוא כדי להחיות בהם נפש כל חי'. פרוש כדי להעלות כל הנפשות, שהם הניצוצות הקדושים שנתלפשו בכל העניינים החזונית שהם החיות שבכל דבר. על בן צריך האדם לבטל כל הרצונית שלו שכל כונתו יהיה רק לשם שמים כדי להעלות הניצוצות הקדושים.

הרמו בלשון הפסוק

וזהו שרמזו בפסוק דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כבאתם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה (טו יח), פרוש כשתבאו לזו הבחינה שתבטלו כל הרצונית שלכם מכל עניני הארציות, רק אל אשר אני מביא אתכם שמה – מה שמזמין לו הבורא ברוך הוא ומביא

יתבונן שאם הולך אחר תאוותו סופו יורש גיהנם, ולהפך אם מעלה את הנשמיות וזכה להיות כסא ומרכבה לשכינה

וְלָזָה הַזְהִירָה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְעָשׂוּ צִיצַת עַל כַּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם, הֵינּוּ שׂוֹמְרֵי תְּכֵלֶת עַל סוּף מַעֲשֵׂה הַחֲמֹר וְעַל תְּאַוּתוֹ, כִּי סוּפוֹ יוֹרֵשׁ גִּיהֵנִם אִם הוֹלֵךְ אַחֵר עֲצַת הַחֲמֹר.

וְעוֹד יוֹתֵר, וְנִתְּנָה עַל צִיצַת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת, הֵינּוּ תְּכֵלֶת דּוּמָה לְיָם וְכוּ' עַד דּוּמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד (סוטה י"ז), הֵינּוּ לְהַצִּיל כָּל כֶּף עַד שִׁיחֵיהָ הַחֲמֹר נְשִׂיא לְקַדְשָׁה וְיֵהָא דּוּמָה לְכֶסֶף וּמְרַכְבָּה לְשִׁכִּינָה כְּמוֹ שְׂאִיתָא הָאֲבוֹת הֵן הַמְרַכְבָּה (ב"ר מז ח), וְגַם אֲמָרוּ (תענית יא): לְעוֹלָם רָצָה אָדָם בְּאֵלוֹ קְדוּשׁ שְׂרוּי בְּתוֹךְ מַעֲיוֹ.

וְזֶה וְלֹא תַתּוֹרוּ בְּתֵר עֵינָא, דָּא הִיא עֵינֵי הַחֲמֹר - סְרוּרֵי דַעֲבָרָה וּמְגַדְלִים הַתְּאַוּת, וְרַק לְתוֹר אַחֵר בְּחִינַת תְּכֵלֶת לְהוֹתִירוֹ וְלְהַגְדִּילוֹ, עַל דְּרָף מַה שֶּׁפָּתַב בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ בְּפָרְשָׁה זוֹ, וְעַל דְּרָף שֶׁפָּתַבְנוּ לְעֵיל:

זֶה תְּכֵלֶת בִּיאַת אָדָם לְעוֹלָם הַזֶּה - לְהַפְּךָ מֵרִירָא לְמַתְקָא וְחֲשׂוּכָא לְנִהוּרָא וְלְהַבְדִּיל הַטוֹב מֵתוֹף הָרַע, וְלְהַזְדַּבֵּק חֲמִירִית גּוֹפוֹ לְעֲבוּדַת יְתִבְרָךְ שְׁמוֹ, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם בְּשֵׁנֵי הַלְבָבוֹת בְּיָצָר טוֹב וְיָצָר הָרַע כְּדַדְרָשֵׁינוּ בְּש"ס (ברכות ג.ד).

החלוק בין 'לבוש' ו'בגד'

וְהִזְנָה יְדוּעַ שְׁנַפְשׁ הָאָדָם הַשְּׂכָלִי מְלַבֵּשׁ בְּלבוּשׁ חֲמִירֵי הַגּוֹפָנִי, אִךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַנְשֵׂא שְׂכָל רוּחָנִי עַל חֲמֹר גִּשְׁמִי, וְלִכֵּן יֵשׁ עוֹד בְּחִינַת מַמַּצֵּעַ בֵּין הַרוּחָנִי וְחֲמִירֵי וְזֶה נִקְרָא אֶלֶם אָדָם, וּבְזֶה הַצֶּלֶם מֵתְלַבֵּשׁ רוּחָנִיּוֹת הַנְּפֶשׁ הַשְּׂכָלִי וְהַצֶּלֶם מֵתְלַבֵּשׁ בְּחֲמִירֵי.

וְיָדוּעַ ד'לבוש' שֵׁם הַמְשָׂאֵל בְּרַב פְּעָמִים לְדַבָּר רוּחָנִי, וּכְמוֹ שְׂאֲמָרוּ כְּכִיכּוֹל 'מֵתְלַבֵּשׁ בְּחִסְדֵיּוֹת', וְכֵן כְּמָה פְּעָמִים אֲשֹׁר מְכַנִּים שֵׁם הַלְבוּשׁ לְדַבָּר רוּחָנִי, אִךְ שֵׁם 'בְּגָד' מְכַנֶּה לְדַבָּר חֲמִירֵי וּמְלִשׁוֹן בְּגִידָה.

פְּרַשְׁתֵּי שְׁלַח

אִמֵּן, לֹא הָיָה לָהֶם לִירָא מִשׁוּם דְּבָר, כִּי ה' הָיָה הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם, וְלֹא הָיָה לָשׁוּם אֲמָה וְלִשְׁוֹן שְׁלִיטָה בָהֶם.

לִכֵּן חִפְשׁ מִשָּׂה אֵיזָה דְּרָף וְאִפֵּן הֵיאָךְ לְעוֹרֵר בְּלָבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כַּח הָאֲמוּנָה, שִׁיבְטְלוּ דַעְתָּם וְשִׁכְלָם אֶל ה', וְעַל יְדֵי זֶה יִנְצְלוּ מִן הַפָּגָם הַנוֹרָא שֶׁל חֲטָא הַמְרַגְּלִים.

וּבְדַבָּר זֶה נִמְלָךְ בְּשִׁכִּינָה, שֶׁבִקֵּשׁ מֵהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיּוּרְהוּ עֲצָה הֵיאָךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְעוֹרֵר אֶת לְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאֲמוּנָה הַשְּׂלֵמָה, וּמִתּוֹךְ כֶּף יִנְצְלוּ מִן הַחֲטָא.

שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים (שְׁלַח לך - לַדַּעְתָּהּ, אֵינִי אֵינִי מִצְוָה לְךָ, אִם תִּרְצֶה שְׁלַח. לְפִי שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ 'נִשְׁלַחְהָ אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ' וְכוּ', וּמִשָּׂה נִמְלָךְ בְּשִׁכִּינָה וְכוּ', רש"י) (יג א)

עֲבוּדַת עֲבוּדָה

רַבִּי מְטוֹלֵם פֵּיִשׁ מִטְּאֵהֵט זֵיע"א
כַּח הַתּוֹרָה גְּדוּל וְרַב לְהִבִּיא אֶת הָאָדָם לְאֲמוּנָה שְׂלֵמָה

כְּאֲשֶׁר בָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ וְנִשְׁלַחְהָ אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ (דברים א כב), רָצָה מִשָּׂה שִׁחְסַר לְבַגֵּי יִשְׂרָאֵל כַּח הָאֲמוּנָה, כִּי אִם הָיָה לָהֶם אֲמוּנָה שְׂלֵמָה בַּה', וְהָיוּ בּוֹטְחִים בּוֹ בְּאֲמוּנַת

מעטה נפתלי

רבי נפתלי שרייבער זיע"א (מחסידי בעל אף פרי תבואה זיע"א)

מחלקת האמורים האם יש לעמד בתפלה מתוך הלכה פסוקה או מתוך כבוד ראש

את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל. על פי הגמרא (בגיש אין עומדין) רב אשי עבד כבדיתא שאין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה, רבנן עבדי כמתני' מתוך כבוד ראש.

כאור מחלקתם על פי מענה רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א לאדם שחפץ להביא עצמו קדם התפלה לבטול על ידי שפלות עצמו

ואפשר דפליגי, על פי ששמעתי מהצדיק מורנו הרב נפתלי מראפשיץ, שאמר לאחד שחפץ להביא את עצמו לידי בטול קדם התפלה בבקשת שפלות עצמו, ונענה שהוא אדרבא מבקש להביא את עצמו לידי איזה ישות, כי הבטול משפלותו אצלו ממילא.

והנה יש לומר, רב אשי כבר השיג שפלות עצמו והנה הבטול אצלו ממילא, והנה צריך להתחזק עצמו בהלכה פסוקה, ורבנן. המה התלמידים, לא השיגו כמזהו והיו צריכים לחפש אחר שפלות עצמם.

כאור דברי הלל אם אני כאן | דור אנוש לא האמינו בהשגחה מרב שפלות יתרה

והנה שמעתי מהגאון בעל ישמח משה זל"ה, שזה היה כונת הלל (סוכה ג.) אם אני כאן, דחטא של דור אנוש היה שהשפילו עצמם עד מאד יותר מן המדה עד שאמרו שאין כבוד להשם יתברך להשיג בתחיתונים.

המרגלים השפילו עצמם יותר מדאי

והנה המרגלים כבואם לארץ ישראל אשר אוירה מחפים (כ"ב קמ"ג), והגיעו לידי

על זה אמר לו הקדוש ברוך הוא שלח לך לדעתך, דעת הינו התורה, פרוש פי התורה היא הסגולה ביותר גדולה להביא את האדם לאמונה שלמה.

כי כאשר האדם מדבק נפשו באותיות התורה, הרי זה מנשא את שכלו והשגתו, שיבטל דעתו אל ה', ויזכה לאמונה שלמה ויזקה, ועסק התורה מצלת אותו מכל מיני הההורים קשיות וספקות.

הרמו בלשונות הפסוקים

וזהו שלח לך לדעתך, פרוש שתשלח ותאיר בהם כח הדעת שלך, דהינו כח התורה שנתנה על ידך, ונקראת על שמך, ועל ידי זה יזכו לאמונה.

וזה רמוז במה שכתוב 'ויתור' את ארץ כנען, על דרך שפרש בספר הקדוש 'קדשת לוי' ובעוד ספרי קדש, כי 'ויתור' הוא מלשון תורה, והינו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, שיאיר בקרבם את כח התורה, ומתוך כך ינצלו מן החטא.

וזהו שאמר הכתוב וישלח אתם משה על פי ה', רמז אל התורה שנקראת 'מוצא פי ה' (דברים ח ג), כי כל אות שבתורה הוא צרופי שמות משמותיו של הקדוש ברוך הוא, וזהו וישלח אותם על פי ה', שהאיר בהם אור התורה.

אבל בני ישראל לא התקשרו אל מוצא פי ה' שהאיר עליהם משה, אלא הלכו על דעת עצמם, ומתוך כך הגיעו אל מה שהגיעו:

ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל (יג א)

מיכאל, דעל ידי שיהיו ישראל מכים, דהיגו עגורים ומשפילים עצמם, בזה מתעלה מיכאל שהוא השר שלהם:

למטה יהודה כלב בן יפנה (ג' א')

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

שמירת הפה מדבורים אסורים

למטה יהודה כלב בן יפנה. כאן בא לרמז על הפה, דיהודה לשון הודאה, וההודאה היא בפה. ויבא לרמז כאן, דהצדיק הנה שומר פיו עם בני אדם, הן שלו צדק ולא שלו צדק, משאו ומתנו באמונה, אינו דובר שקרים ואינו מתלוצץ.

וזהו שאמר למטה יהודה, היגו הפה שבו תלוייה ההודאה, כלב בן יפנה, כלב ראשי תבות פ"חש לייצנות בידאות, דהיגו, זה הצדיק, הפחש והליצנות והבדאות, יפנה, דהיגו מפנה ומרחיק:

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (ויקרא משה להושע בן נון יהושע, ו-ה יושע מעצת מרגלים, סוטה לד): (ג' טז)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

הרקדוקים בדרשת הגמרא שהתפלל משה על יהושע

וצריך להבין: ביון שהמרגלים אותה שעה בשמים היגו (רש"י פסוק א'), ויגרי גם מכרח בן, דאם לא בן לא היה משה רבנו מסכים לשלחם (שחרי הדבר היה תלוי במשה,

בטול בהכרת שפלות עצמם יותר מדאי, ועל בן אמרו ויגרי בעינינו כחגבים' (פסוק לה) וכל אחד חשבו ליותר מהם, על בן אמרו 'כי חזק הוא ממנו' (פסוק לא), דהיגו שאין מידת הדין להוציא הפנענים משם מחמת שחזק הוא ממנו, מטובתנו.

אולם אם היו מאמינים בה' שברצונו נתנה וינטלה - וברצון אין שם טעם כמו שפכתבו (בעל התניא) על שני השעירים, שהיו שוים, רק הגורל בלי טעם הפריש ביניהם, להורות שאם יקטרגו האמות העולם על ישראל ישיבם אין טעם ברצון. וזה אשר 'אני' נתן לבני ישראל:

למטה אשר סתור בן מיכאל (ג' א')

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

על האדם להיות מכנע וענו וראשו כפוף

כאן בא לרמז על הראש, דהיגא את ה' צריך שיהיה מכנע וענו, והולך וראשו כפוף, כמו שגאמר (איוב כב כט) 'ושח עינים יושע'. ומי גורם זה לאדם, צריך שידע וישפיל שהשכינה למעלה מראשו, ובזה לא ילך בגאונה ויהיה שפל ראש. וזה הצדיק כף עושה.

וזהו למטה אשר, אשר הוא אותיות 'ראש', סתור, דהיגו זה הצדיק מסתיר עצמו והולך בכפיפת ראש בענוה. אי נמי זה הצדיק יודע שהוא יושב בסתר עליון דהיגו תחת צל השכינה, וממילא יהיה מכנע ושפל. מיכאל לשון כף, עושה עצמו כף ועני.

אי נמי מיכאל כמשמעו, המלאך מיכאל שהוא שר ישראל, דעל ידי הענוה נכנע סמא"ל ומתעלה מיכאל. ואפשר דזה רמזו בשמו של

משה בקש דוקא עבור יהושע כיון שידע
שהוא יהיה מנהיג הדור אחריו

וְזָהוּ הַטַּעַם שֶׁמֹּשֶׁה רָבְנוּ בְקִשׁ עֲבוּר יְהוֹשֻׁעַ
דְּדוּקָא – בְּיָמֵינוּ שֶׁמֹּשֶׁה יָרַע שֶׁיְהוֹשֻׁעַ יְהִי
מְנַהֵג הַדּוֹר אַחֲרָיו, שְׁהָרִי אֲלֶיךָ וּמִיָּד מִתְנַבְּאִים
בַּמְּחַנֵּה (במדבר יא כו), 'מֹשֶׁה מֵת וַיְהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס
אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָן' (רש"י פסוק כח שם), וְלִכְן
הַתְּפַלֵּל עֲבוּרוֹ יְיָ-ה' יוֹשִׁיעָךְ מֵעֲצַת מְרַגְלִים'
אִפְלוּ בְּאֲשֶׁר 'כְּשֵׁרִים הֵיוּ', בְּיָמֵינוּ שֶׁמְנַהֵג הַדּוֹר
צָרִיף לְהַתְּעַסֵּק עִם פְּלִם (ח"ב ע"ב 320):

וְמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹכָה הִיא אִם
רְעָה (יג ט)

יְטַמַּח מִטָּה

רבי מטחה מאוהביל זיע"א

החושב עצמו לתושב בעולם, טובותיו רעות
בשכילו, והזוכר שהוא כגור העולם יקר בשכילו
וכל הרעות אינם מכלכלים אותו מעבודתו

וְמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹכָה הִיא אִם
רְעָה. עַל דֶּרֶךְ 'כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם
עַמִּדִי' (ויקרא כה כג), וּכְמוֹ שֶׁפָּרָשְׁתִּי הַפְּסוּק וַיֵּשֶׁב
יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגּוּרֵי אֲבִיו' (בראשית לו א), וּפְרָשׁ
רש"י, בְּקִשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשִׁלְוָה, אָמַר הַקַּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא דִיֵּן לְצַדִּיקִים וְכוּ', וְעַל דֶּרֶךְ
מִשַּׁל מֵהַנוֹסֵעַ רַק לְיוֹמָא דְשִׁיקָא.

וְלַהֲסַבִּיר הַדְּבָר, כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִי שֶׁנִּדְמָה
לוֹ שֶׁהוּא תוֹשֵׁב, הֵן אִם עֲשִׂיר הוּא
וְחוֹשֵׁב שֶׁעָקְרוּ הוּא הַעוֹלָם הַזֶּה, הָרִי הוּא
עֲשׂוֹר שְׁמוֹר לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ, וְאִבְדַּת הַעֲשׂוֹר הִיא
בְּעִנְיָן רַע, וַיְמָה לוֹ בְּזָה הַעֲשׂוֹר, טוֹב מִמֶּנּוּ
הַהַעֲדָר.

וְהֵן אִם עֲנִי הוּא, אִם נִדְמָה בְּעִנְיָו שֶׁהוּא
רַק כְּאוֹרֵחַ נְטָה לְלוֹן, לֹא קָשָׁה בְּעִנְיָו
וְלֹא יִטְרִידוּהוּ וְלֹא יִכְלַהוּ מֵעֲבוֹדַת הַבוֹרָא
יְתַבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁלֹּא יִקָּשָׁה לְבֹא רַק עַל

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'שְׁלַח לְךָ' – 'לְרַעְתָּךְ' – לְשֵׁם
מָה הַתְּפַלֵּל יְיָ-ה' יוֹשִׁיעָךְ מֵעֲצַת מְרַגְלִים.

וְאִם נֹאמַר שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁהִיו כְּשֵׁרִים, מִכֵּל
מְקוֹם חֲשׂוּ מֹשֶׁה שְׁמָא יִקְרָה מִשְׁהוּ,
וּמִצַּד זֶה הַתְּפַלֵּל עֲבוּר יְהוֹשֻׁעַ – אֵינּוּ מוֹכֵן:
מִדּוּעַ הַתְּפַלֵּל רַק עֲבוּר יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא עֲבוּר כָּלֶם.

סרוב המרגלים להכנס לארץ מפני שלא רצו
להתעסק בעניני גשמיות

מִכָּאֵר בְּחִסְדוֹת הַטַּעַם שֶׁהַמְּרַגְלִים לֹא רָצוּ
לְהַכְנִס לְאַרְצָן יִשְׂרָאֵל – מִפְּנֵי שֶׁלֹּא
רָצוּ לְהַתְּעַסֵּק עִם גְּשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם.

בַּמְדַּבֵּר לֹא הִיָּתָה לְכַנִּי יִשְׂרָאֵל שְׂיִכּוֹת
לְגַשְׁמִיּוֹת, בְּיָמֵינוּ שֶׁהִיָּתָה לְחֵם מִן
הַשָּׁמַיִם, מִיָּס מִבְּאֵרֶה שֶׁל מְרִים, וְאִפְלוּ אֶת
הַלְבוּשִׁים הָיוּ עֲנִי הַכְּבוֹד מְנַקִּים וּמְגַהֲצִים,
וְלִכְן לֹא רָצוּ לְצַאת מֵהַמְדַּבֵּר וְלִלְכֹת לְאַרְצָן
יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם לְעַסֵּק עִם חֲרִישָׁה וְזִרְעָה, וְעַם
כְּנִי אֲדָם חוֹרְשִׁים וְזוֹרְעִים.

היה להם להמנע מלהביט על תועלת עצמם
ולקחתכל על תועלת הדור

עֲבוּרֵם עֲצָמָם – יִתְכַן שְׁהִיָּה זֶה טוֹב, כִּי
יִשְׁנֵם צַדִּיקִים שֶׁהִנְהַגְתֶּם הִיא מִצַּד
קו הַנְּבוֹרוֹת; אֲכַל רוּעָה הַדּוֹר וּמְנַהֵגוֹ – כְּדִי
לְמַלֵּא אֶת הַפְּנֹנָה דְּדִרְיָה בַּתְּחוּנִים', בְּהַכְרַח
שְׁהִיָּה לוֹ הַבְּטוּל שֶׁל הַנְּחַת עֲצָמוֹ וְהַתְּעַסְקוֹת
עִם הַדּוֹר.

כלב לא השתתף בעצתם כיון שהיה לו בטול
למשה – מנהיג הדור

וְלִכְן לֹא הִשְׁתַּתֵּף כָּלֵב בְּמַעֲשֵׂה הַמְּרַגְלִים,
בְּיָמֵינוּ שֶׁאֵצֶל כָּלֵב הִיָּה הַבְּטוּל לְמֹשֶׁה
רָבְנוּ מְנַהֵג הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כָּלֵב אֶת
הָעָם אֶל מֹשֶׁה (פסוק ל), שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בְּחִינַת
יְנִתְנוּ מִ"ה" (שמות טו ז), בְּטוּל עֲצָמִי, בְּטוּל
בְּמִצִּיאוֹת, וְלִכְן כָּלֵב – הִיָּתָה רוּחַ אַחֲרַת עַמּוֹ'
(להלן יד כד).

הדקדוק בדברי רש"י

ובזה מתפרשים דברי רש"י ז"ל על הפסוק ומה הארץ וגו' ה'יש בה עץ אם אין, ופרש רש"י ז"ל 'אם יש בה אדם פשוט שגן עליהם בזכותו', ולכאורה לפי דברי רש"י קשה המשך הפסוקים 'ולקחתם מפרי הארץ'.

דמה שצוה משה רבנו עליהם לראות אם יש בה אדם פשוט שגן עליהם בזכותו, זהו לכאורה דבר קשה מאד להבחין ולדעת, כי מי יוכל לדעת מה בלב חבירו אם הוא אדם פשוט, ורק השם יראה ללבב.

ואף אם נדמה לפעמים שפלוני אדם פשוט הוא, מניין אפשר לדעת שפך הוא באמת, דלמא אין תוכו פשוט, ואם בן אידך יוכלו להבחין ולהבין אם יש שם צדיק.

באר הענין

אולם משה רבנו מסר להם סימן מבהק, דהינו ששל פי רב נפר מהות האדם לפי התנהגות בניו ותלמידיו, דאם הוא אדם פשוט ולבו לשמים, הרי הוא עושה פרות וגם פרותיו כמותו, שגם הם הולכים בדרך הטובה והישרה.

מה שאין בן מי שאין תוכו פשוט, ורק מראה עצמו לאדם פשוט, אולם שבע תועבות בלבו, אז נפרת מחשבתו ומעשיו על ידי פרותיו, כי בניו ותלמידיו אינם הולכים בדרך הישרה, והם מגלים את מהותו האמתי של הנ"ל.

וזה שאמר ה'יש בה עץ אם אין, אם יש שם אדם פשוט וצדיק שגן עליהם בזכותו, ומהיכן ידעו זאת, לזה אמר ולקחתם מפרי הארץ, על ידי שיראו ויתבוננו בהפרות שלו הינו הנהגת בניו ותלמידיו, ומזה יוכלו לדעת אם הוא באמת אדם פשוט (בוינא קדישא ח"ב עמ' רכ"ב):

יומא דשוקא דחקות המקום לפי שעה.

ונמצא היוצא מזה, דמי שהוא בעיניו תושב בעולם הזה ועושה עקר ממנו עקר, נמצא על עניניו הכל וריק בחשף בא וגו', הן אם טוב לו שהוא עשיר, והן אם רע לו דהינו שהוא עני.

מה שאין בן אם יודע שהוא פאורח נטה ללון, ועושה עקר מביתו האמתי, אזי העולם הזה הוא יקר מאד, כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים וכו' (אבות פ"ד מ"ז).

באר הפסוק על דרך הנ"ל

והינו ומה הארץ אשר הוא ישב בה, רצה לומר הסתכלו ותבינו מה היא הארץ הוא יושב בה דיקא, כי אז לא נחשבה כלום וקמוה פאין, כמו 'ונחננו מה' (שמות טו ז).

הטובה היא אם רעה, רצה לומר הן אם טוב לו בעולם הזה והן אם רע לו, בכל הענינים רעה חלי היא אם חושב עצמו לתושב:

ומה הארץ השמנה הוא אם רזה ה'יש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והמים ימי בכורי ענבים (ה'יש בה עץ. אם יש בהם אדם פשוט שגן עליהם בזכותו, רש"י) (יג ט)

תורות ועבודות מבית רבותינו

רבי יואל מטאטמאר זיע"א

מהות האדם נפרת לפי התנהגות בניו ותלמידיו

הרבה פעמים אפשר להפיר את מהות האיש, אם תוכו פשוט, על פי התנהגות בניו או תלמידיו, דאם בניו ותלמידיו הולכים בדרך הישר, סימן שגם הוא איש פשוט, אבל אם הוא אינו פשוט, וכל הנהגתו רק בלפי חוץ, אזי נפרין מעשיו בפרותיו, בבניו ובתלמידיו.

**ועתה יגדל נא כח אדני-י כאשר דברת לאמר
ה' ארך אפים** (יד יז"ח)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

ועתה יגדל נא כח אדני-י - כיון שהיה חטא המרגלים גדול מאד בקש משה רבנו להמשיך כח גדול מאד עבור בקשת הסליחה

'אדני-י' הוא בחינת מלכותו ותברך, אדני-איתיות דינא דמלכותא דינא. דהיגו עשית המצות בבחינת מצות המלך.

'וכח אדני-י' הוא אין סוף ברוך הוא הסובב כל עלמין, הנמשך על ידי קבלת מלכותו ותברך במעשה המצות. ונקרא בשם 'כח', הוא ענין גלוי העולם.

כמשל הכח שביד האדם לזרק האבן שהוא דומם וטבעו לפל למטה, ועל ידי כח הזורק נושא באויר. והכח הזה כשהיה ביד האדם קדם זריקת האבן לא היה נפר, רק אחר שיצא מההעלם אל הגלוי לשא את האבן באויר.

וככל המשל הזה, כך הוא כח אור אין סוף ברוך הוא הנמשך מלמעלה. פי כל העולמות והברואים הם לפניו ותברך בחינת דומם, וכמו שנאמר 'ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן' (במדבר ה יז).

מקום שכינתו ותברך בעליונים הם המלאכים, ונשמות נקרא בשם 'עפר' פי אין ערך אליו ותברך, והכח הנמשך להם מלמעלה הוא הנושאם ומגביהם להתפלל באור ה'.

וכח זה הוא המלביש ומקיף את הנשמה להיות צרורה בצרור החיים את ה' ממש 'וכבוד ה' יאסף' (ישעיה נח ח), שהוא

כח הממשיך ממטה למעלה, כמו הכח המושך את האבן למעלה באויר שכח שהוא מקיף את האבן מכל צד שאינו מניחו לפל.

ולפי שהיה חטא המרגלים גדול מאד, בקש משה ועתה יגדל נא כח אדני-י, שימשך ויתפשט כח זה למטה עד שאפלו דבר שנפל למטה מאד יגביה וינשא בכח זה.

וזוהו כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים. פי הנה ארך אפים' הוא, פי 'פנים' הוא גלוי ההשפעה בדרך התקרבות ואהבה וחסד, מה שאין כן 'אחורים' כמאן דשדי בתר בתפוי. ו'אריך אפים פרוש שיהא גלוי זה ארך ונמשך עד למטה מאד.

והשפעה זו היא מבחינת 'כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים', דבור הוא בקול רם ותקרנה (כדפרש בוחר ח"ג קלג). והוא מעלמא דאתגליא. ואמירה הוא בלב ובמחשבה. ומבחינת גלוי שבדבור מדרגות עליונים נעשה בחינת העלם במדרגות התחתונים, כמשל דבור הרב שנעשה מחשבה אצל התלמיד.

ובחינת העלם זה הוא השגשג של גלוי התהוות מדרגות התחתונים, וכמו שאיתא בכתבי האר"י ל' שממלכות דאצילות נעשה בתר חכמה בינה דעת בכריאה כו' וכן ממלכות דכריאה ליצירה כו'.

באור החלוק בין כח התורה וכח המצות

והנה המשכות גלוי העליון להיות העלם זה בפתחון הוא על ידי התורה, כמו שנאמר 'וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר' (שמות כ א), שמן הדבור של תלמוד תורה - דבר ה' זו הלכה (שבת קלח:) - 'ואשם דברי כפיך' (ישעיה נא טו) - נעשה בחינת אמירה והעלם להיות נמשך ההשפעה עד למטה במדרגה התחתונה.

ועם הנ"ל יובן שעל ידי עסק התורה בבחינת 'ונתתי דברי בפיך', וכן על ידי קיום המצוות בבחינת 'שום תשים עליך מלך' (דברים יז טו) נמשך כח של מעלה. והוא הכח הנמשך למטה מלמעלה כמשל כח המגביה את האבן הדומם פנ"ל.

באר מאמר חז"ל 'אין ועתה אלא תשובה' אך גלוי זה הוא דווקא בבחינת היום לעשותם ולא למחר (עירובין כב). פנ"ל. וזהו 'ועתה יגדל נא כח', 'ועתה' דווקא.

וזהו שאמרו רז"ל (ב"ר כא ו) אין ועתה אלא תשובה, פי התשובה היא אתהפכא חשוכא לנהורא, ודווקא עתה, בחינת היום לעשותם, בזמן שהבחינה נתנה אל האדם שיהא יכלת בידו להפך לבו ולשנות טעמו לטוב, אשר בבחינה זו דווקא הוא השקצות אור אין סוף ברוך הוא הסובב כל עלמין וכנ"ל, בחינת כח הנ"ל:

סלח נא לעון העם הזה כנגד חסדך וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים ועד הנה (יד ט)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זי"ע

טענת משה רבנו היתה שהאדם יכול לפגם עד שרש נשמתו ולא יותר אך רחמי וחסדי השם יתברך הם כלא גבול

להבין טענת משה רבנו עליו השלום, וכי בשביל שמחל פמה פעמים כל סרחונם ממצרים ועד הנה ימחל להם לעולם.

ונראה דכף היתה טענת משה רבנו עליו השלום, דבאמת על פי השכל האנושי, אדם הנולד מטפה סרוחה יש מאין, ונתן לו השם יתברך כח ושכל וחייות למשל בכל הנבכראים.

והנה מן התורה נמשך היוו בגן עדן העליון, ומקיים המצוות נמשך בגן עדן התחתון, כמו שנאמר 'לעבדה ולשמרה' (בראשית ב טו) לעבדה זו מצוות עשה ולשמרה זו מצוות לא תעשה, ואדם הראשון היה בגן עדן התחתון אשר בארץ.

והגם שמעלת המצוות בשרשם מאד נעלה למעלה מעלה מבחינת התורה, דאורייתא מחכמה נפקת (וזהו ח"ב סו), והמצוות הן רצון העליון ברוך הוא פנ"ל. אך הענין הוא, שמה שהוא מאד נעלה למעלה מעלה יוכל להתפשט ולהמשיך יותר מטה מטה.

ולכן כשבקש משה על חטא המרגלים אמר 'ועתה יגדל נא כח אדני', דהיינו כח ואור הנמשך על ידי עבודת המצוות, כי לפי שהיה צריך להמשיך האור למטה יותר פדי שגם חטא המרגלים לא יתא מונע, הצריך להמשיך מלמעלה יותר.

והוא שמשך הכח של אדני שהוא רצון העליון ברוך הוא שלמעלה מעלה מבחינת התורה, ולכן אותו הכח של אדני יכול לירד ולהתפשט גם למטה מטה מאד ולהגביה שפלים שנפלו וירדו מטה מטה לקשרם ולהעלותם באור אין סוף ברוך הוא.

וזהו כאשר הכרת לאמר, שמבחינת דבור התורה נעשה אמירה והעלם במדרגות התחתונים להיות מקור גלוי ההשפעה בגן עדן לנשמות הנבכראים פנ"ל. כף יגדל נא כח אדני להיות ארץ אפים, שיתארץ וימשך גלוי זה למטה יותר.

וכענין שנוסף ונמשך כח התורה ומצוות גם למטה בעולם הזה אפלו עכשו, שהרי המצוות יש מהן שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה, וכמו שנאמר 'אם בחקתי תלכו וגו' והשיג לכם דיש וגו' ונתתי שלום בארץ וגו' (ויקרא כו ג-ו) ואין מקרא יוצא מידי פשוטו.

ואף על פי כן מחלת אותם ממצרים ועד הנה, היא מחמת גדל חסדיך אשר הם בלי תכלית וגבול ועונותם הם בגבול ותכלית, וכן תמחל ותסלח עמה לעון העם הנה כגדל חסדיך אשר הם בלי מספר ושעור וקצבה ותכלית אף כזה עשר פעמים שמרדו בה, כי חסדיך הגדולים הם בלי קצבה ומספר:

ויאמר ה' סלחתי כדברך (יד ט)

נבלאות היהודי

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

היושבים יחד לשנות משקה וכל אחד מבטל עצמו ואינו רואה את עצמו במעלה יתרה מחברו השם יתברך מוחל עונותיהם

הקדוש היהודי זי"ע, בעודו באבו הופיע עליו רוח קדשותו. שהרב הקדוש היהודי זצלה"ה אמר: פד הוי טליא מיקרי דרדקי - בעת שהיה לומד אל"ף בית אצל מלמד, למד לעצמו למוד גדול:

באם שיושבים יחד לשנות כוס משקה, וכל אחד ואחד מבטל את עצמו לגבי חברו, ואין רואה מעלות עצמו גבוה ממעלות חברו, אז השם יתברך יסלח להם עונותיהם.

כי בעת שהיה לומד אצל מלמדו אל"ף בית, היה שואל אותו על שני נקודות [ני], והשיבו שהוא שני יוד"ן - שם הו"ה ברוף הוא. ואחר כך פשראה שני נקודות בארץ בין פסוק לפסוק [:] היה סבור גם כן למיקרי שם הו"ה ברוף הוא.

ואמר לו המלמד, כלל זה יהיה בידך, אם נמצא כתוב שני יוד"ן בשנה ולא אחד על גבי חברו - הוא שם הו"ה ברוף הוא, אבל שני יוד"ן בארץ זה על גב זה אינו שם הו"ה.

היכול אדם להתחכם ולידע איך יש בו פח הדבור וכת הראות וכת הידים ורגלים וכת השמיעה, וכל הפחות שבו לידע ולהבין איך שיוכל לראות בעין ולשמע באזן ולקח ולשא בידים ולהלך ברגלים, והכל הוא מאתו יתברך.

ובחסיד השגחתו חס ושלום מן אבר אחד שבאדם, יוסר כחו מן האבר ההוא, ואיך יוכל אדם למד בהשם יתברך בלחוטתו ובטובותיו שמתן לו השם יתברך. ונמצא לכאורה אינו כפי השכל שימחל לו השם יתברך על חטאיו.

אך באמת מחמת שהאדם מלבש בגוף בארבע סודותיו, והיצר הרע נברא להסיתו ולמשכו אחר תאוות הגוף, על כן ברא השם יתברך תשובה קדם שברא העולם.

וגם שהאדם בעל גבול ותכלית, ואף אם עבר עברה, מעשיו ומחשבותיו הם בגבול ותכלית, ועד מקום שרש נשמתו יוכל לפגם ולא יותר, וחסדי השם יתברך הוא בלי תכלית וגבול וקצבה.

ועל כן השם יתברך כרב רחמי וחסדיו הגדולים אשר הם בלי תכלית וגבול, הוא מוחל לאדם שכל עונותיו ופגמיו הם בגבול ותכלית.

וזוהו טענת משה רבנו עליו השלום: אף על פי שחטאו לפניך זה עשר פעמים סלח נא לעון העם הנה כגדל חסדיך אשר הם בלי גבול וסוף ותכלית וקצבה.

וכאשר נשאת לעם הנה ממצרים ועד הנה הוא גם כן אינו על פי השכל שתמחל להם אף בפעם ראשון - אחר הטובות הגדולות שהוצאת אותם מכור הברזל מעני מצרים ועל ידי נסים ונפלאות וטובות גדולות בינם וביבשה.

הראשונה שלו בהתעוררו משנתו, כי על ידי זה ממשיך לו קדשה על כל המעט לעת.

כל עבודת המעט לעת תלויה באפן אמירת ברכת המפיל

כְּהוּכָא בְּפִרְשֵׁי וַיֵּצֵא בַד"ה וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֶה דְּבָרֵי זְמַנְנֵי הַקְדוּשׁ וְהִטְהוּר מוֹרְנוּ הַרְבַּ רַבִּי בְּעִרְצֵי מִנְדְּבוֹרְנָא וְצַל"ה זִיע"א, שֶׁכֵּל עֲבוּדַת הַמַּעַט לְעַת תְּלוּי בְּאִפְן אֲמִירַת הַמַּפִּיל לִפְנֵי שְׁנָתוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁהוֹלְכִין לִישׁוֹן בֵּן הוּא הַשְּׁנָה, וּבְדַרְגָּה זוֹ הוּא הַמַּחְשָׁבָה הַרְאוּשׁוֹנָה, וּבְכַחֲנִיחַת הַמַּחְשָׁבָה הַרְאוּשׁוֹנָה כִּף סֶדֶר כָּל הַיּוֹם.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וּבְדַרְדְּךָ זו יתפרש הקרא. מראשית ערסתיכם – כלשון הכתוב בפרשת דברים הנה ערשו ערש ברזל (דברים ג יא) ומתחלף שין בסמ"ך כידוע.

רְצָה לומר שתקף בהתעוררו משנתו, תתנו לה' – יתן ויקדש מחשבותיו לעשות נחת רוח להשם יתברך וילעבדו בכל לבבו ונפשו. תרומה לדרתיכם – ותרומה זאת נוהגת לדורות, וסגלתו להמשיך קדשה לדורותיכם:

שבת קדש • י"ב חלות

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

צריך להניח על השלחן בשבת י"ב לחמים וסדרם וכונתם

ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם (ויקרא כד ח). אפשר לרמוז על הלחם דשבת, דכתב רבנו האר"י ז"ל (שער הכונות עב. ענין השלחן), דצריך להניח על השלחן בשבת שנים עשר

ומזה למד, אם שני אנשים באים ביחד ומבטלים כל אחד לגבי חברו ואינו מחזיק את עצמו במעלה גבוה נגד חברו, אז הוא שם הנו"ה ברוף הוא.

כי כו"ס לכד הוא ראשי תבות ו'יאמר ס'לחתי כ'דברך, ושני אנשים הבאים ביחד לשותות הכוס באפן פנ"ל, הם ממלאים הפסוק בשם הנו"ה, והפסוק מלא הוא ו'יאמר ה' ס'לחתי בדברך - ונסלח להם (עמ' פה):

מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה לדרתיכם

(טו כא)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כונת המוציא וחשיבות הברכות

מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה [לדרתיכם]. כאן בא לרמוז על ברכת המוציא שהיא תחלת האכילה, דצריך לדקדק בה"א ד'המוציא', וזהו תתנו לה' תרומה, קרי בה 'תרום ה"א'.

אי נמי תתנו לה' תרומה, הם הברכות שקדם האכילה וגם אחר כך, שהם העקר, וזהו תתנו לה' תרומה הם הברכות. וזה הדבר נוהג לעולם, וזהו לדרתיכם:

רוא דשבת

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א

התקדשות המחשבה מיד בעת הקימה ממישיבה קדשה על כל המעט לעת

מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה לדרתיכם. ירמוז התורה הקדושה לענין המוכא בספרים הקדושים – שיקדש האדם מחשבה

כן יברך גבר ירא ה' (תהלים קכח ד), ו'יברךך ה' מציון' (שם פסוק ה) (פרשת אמור):

חמשה מאמרות

רבי חיים אלעזר ממזנקאטש זיע"א

צריך להיות על כל פנים אחר בעיר שיהיה על שלחנו י"ב חלות בשבת

שמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש משינאווע זי"ע בשם רבנו הקדוש רבן של כל בני הגולה מלובלין זי"ע, שעל כל פנים אחד בעיר צריך להיות על שלחנו י"ב חלות בשבת.

והנה הפנה בהאריו"ל די"ב חלות הם כנגד ג' היות שבהם י"ב אותיות, והכולל, גימטריא י"ג, שמקבלים הארה מן י"ג נימין דשערי ארץ אנפין, אף שרשם רק י"ב אותיות ג' היות, על כן הם י"ב חלות ולהמשיך מי"ג כנזכר.

כשתי חלות לחם משנה נרמז גם כן י"ב חלות | שאר העם כוללים עצמם עם הבני עליה הנוטלים י"ב חלות ממש

והנה שמעתי אז מפה קדוש אדמו"ר משינאווע זי"ע (בעת הגיד הדברים הנ"ל בשם רבנו הקדוש מלובלין זי"ע), כי על כל פנים אחד בעיר ומבני עליה שלוקחים י"ב חלות ומניחם על השלחן כמסדרים בהאריו"ל, אמנם שאר העולם לוקחים לחם משנה, המנהג שעושים לחמים ארזים ולא עגלים והם בתמונות שני ווי"ן, וב' פעמים ו' הוא י"ב, הינו לרמז הי"ב חלות, והם כוללים את עצמם עם הבני עליה שלוקחים הי"ב חלות כמשמעותן.

ויעין בפרוש צדיק יסוד עולם מהרב יעקב צמח וצ"ל על זמירות מהאריו"ל מה

כפרות, שלשה מימין השלחן כדמות סגול, ושלשה על גביהן, וכן יעשה לשמאל השלחן. והם כנגד שלשה הוי"ת שיש בהם שתיים עשרה אותיות.

והנה, הכפרות המנחות על השלחן ממש הם כנגד הההי"ן של ההוי"ת, והכפרות המנחות על גביהן, כנגד היודין והוי"ן של ההוי"ת. ושלשה הוי"ת עם הכולל הם שלש עשרה, סוד שלש עשרה נימין דארץ אנפין וכו'.

סדר י"ב הלחמים הוא בשלשת סעודות שבת

ביום השבת ביום השבת יערכנו, השתא מפרש אימתי אמרתי לך לעשות זה הסדר, הוא ביום השבת. ומה שפפל ביום השבת שתי פעמים, לומר שבכל סעודה משלש סעודות תעשה הסדר של שנים עשר כפרות, שלא תאמר די בסעודה אחת, לפיכך פפל.

המכבד את השבת ומסדר שלחנו כראוי עורכים כנגדו למעלה ומתברך

ומה שאמר לפני ה' תמיד. בא לרמז, דכל השלחנות שמפנין ומסדרין ישראל בכל ליל שבת, דגמתן מסדרין למעלה באוצר אחד כעין דגמא של מטה ממש, מי שסדר שלחנו מבעוד יום, ועשה כפי אשר תשיג ידו, מנכירין אותו לטובה ולברכה, ומי שזולזל בכבוד שבת, בהפך.

לפיכך אמר יערכנו לפני ה' תמיד, כלומר דע מה למעלה מקך בן אדם, כי כל שבת ושבת נערך כל שלחן של כל אחד לפני ה' תמיד [ונגו'] ברית עולם, וגינן שפן, הנזהר בכבוד שבת וכבודו כפי יכלתו, וקבלו באהבה ובשמחה רבה ונחת, שלחנך מלא דשן, ערוך ומוכן מבעוד יום, כדי שיאמר עליך והנה כי

דברי הקדוש אדמו"ר משינאווע ז"ל אז קדם קדוש ליל שבת קדש:

דודאים בשדה

רבי ראובן מז'ארנובצא זיע"א

רמז להשפעת י"ג מכילין דרחמי על ידי הי"ב חלות | י"ב חלות כעין לחם הפנים

וְנִתְּתָה על השלחן לחם' (שמות כה ל) הם י"ב חלות והשלחן הרי י"ג, ועל ידי זה תוכל גם כן להשפיע עליהם שפע מן הי"ג מכילין דרחמי.

וכעת שאין לנו בית המקדש ולא שלחן ולא לחם, אזי ביום השבת על ידי הי"ב חלות והשלחן פנודע, אנו ממשיכין הי"ג מכילין דרחמי. לחם פנים, כל מקום שנאמר פנים אינו אלא למזרח, הינו שנוצרים ונאיר במדות לבוא עלינו בכל טוב אמן. (פרשת תרומה):

יקוו המים

רבי שלמה זלמן מווייעלפאלי זיע"א

'חלה' נוטריקון ה'טריפני לחם ח'קי

מה שנהפשט המנהג לקרות הפת של שבת קדש בשם 'חלה', אמרתי בזה, אפשר כי הוא על פי דברי הזוהר הקדוש (ח"ב פח.) בעי לסדרא פתורא בשבת בגין דיתברכו פתוריה כל אנון שיתא יומא, ו'חלה' נוטריקון ה'טריפני לחם ח'קי (משלי ל ח.).

והטיבו בארץ הגר, שקורין לה בלשון פשוט בשם 'בערצעס', והוא נגזר מתבת ברכה, והוא גם כן מטעם הנ"ל (נדפס בסוף ספר בארות המים):

שפרש באסדר לסעודתא בצפרא דשבתא וכו', יגלה לן טעמיה דבתריסר נהמי דאנון את בשמיה כפילא וקלישא, הינו הי"ב חלות הם הנו"ו כפולה שהוא אות משמו ותברך שמו, וב' פעמים ו' הוא י"ב, עין שם המשך הדברים)

רמז להנ"ל בזמירות האר"י ליל שבת

ופרש בזה ורמז באומר בשבחין מהארז"ל (זמירות ליל שבת) 'שכינתא תתעטר בשית נהמי לסטר, בווין תתקטר', – הינו כי עטר"ה הוא בלשון הקדש, וקטור"א הוא בלשון ארמי כמו עטרה בלשון הקדש, ודודע כי לשון ארמי הוא בחינת אחרים, מדרגה פחותה מלשון הקדש.

וזוהו 'שכינתא תתעטר בשית נהמי לסטר', הינו הי"ב חלות כמשמען, שית נהמי בכל סטר מהשלח"ן, והם י"ב חלות, ובהם שכינתא תתעטר לשון עטרה בלשון הקדש, רמזו על בני עליה שעושין בן.

אמנם 'ביו"ן' – מי שלוקחים רק שני חלות וארפים בווין פנוצר, הוא 'תתקטר' – לשון קטורא, מדרגה נמוכה מזה שהוא לכל העולם פנוצר.

ועל כן סיים בזה – וזינין דכנישין, הינו שהמון עם שלוקחים הווין כוללים את עצמן – לשון 'וכנישין' – עם הצדיקים שלוקחים י"ב חלות ומתאספין עליהם ויעלו לרצון כלם כאחד.

אמנם זהו מי שרוצה על כל פנים להתכנס ולדבק את עצמו בחכמי אמת, על כן יוצאים גם בזה הנזכר, אף המעיקים לשכינה ולכנסת ישראל ורבנן ותלמידיהון, עליהם אמרו – 'שבייתן ושביקין מסאבין דרחיקין וכו' – ולא יהיה להם פח ויניקה מהקדשה. עד כאן

ארצות גאוני הדורות

נטלו בגדי התרים, דהינו זכותם לעולם הבא
המכנה בזהר (ח"א רכד.) בשם בגד.

קרעו יהושע וכלב את בגדיהם לטהרם מטמאת
המרגלים

ואני אומר לפרש, בהיות דעתה איגלי בהתייהו
דמרגלים דרשעים היו ובגדיהם מדרס
לפרושים, ובהיות דיהושע וכלב הלכו עם
בדרך חשבו בגדיהם טמא מחמת נגיעת
המרגלים, וקומא לן (כלים פכ"ז מ"י) דבגד שנטמא
קרעו והוא טהור דפרחה טמאתו, זה הוא
דקאמר ויהושע וכלב מן התרים את הארץ קרעו
בגדיהם, ירצה מחמת התרים פנ"ל.

אם חפץ בנו ה' והביא אתנו אל הארץ הזאת
ונתנה לנו ארץ אשר הוא זבת חלב ודבש אך
בה' אל תמרדו (יד ט-ט)

משיב לך

רבי דוד הכהן זצ"ל

נתגרשו ישראל מהארץ כשחטאו לפי שנתנה
להם מפאת אהבתם

אפשר במה שכתב הרב נוי העמודים ו"ל
לדרכו, דמה שנתגרשו ישראל מהארץ
כשחטאו, הוא על פי מה שכתב מור"ם ו"ל
(חור"מ סי' שיב ס"ט) דהשוכר בית לחברו ונעשה
שונאו אינו יכול להוציאו משם, אלא אם כן
פרש מתחלה שאינו משכיר לו אלא מפני
שהוא אוהבו, עין שם.

וזה שאמר אם חפץ בנו דיקא, שהוא אוהב
אותנו, ועל ידי זה הביא אתנו וגו' ונתנה
לנו, נמשך מזה דאם כן בה' אל תמרדו, דהרי
אם כן יכול לגרש אתכם, שהרי גלה דעתו
שהוא נותן מפני אהבה.

ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויכבו העם
כלילה ההוא (יד א)

אור התורה

רבי שלום תאומים זצ"ל

בני ישראל שהרגישו קדשת הארץ בלבם
הרימו את קולם כעין כבי

צריך לדקדק כפל הענין, וגם שנה בעדה
והעם, שהיה לפסוק לומר 'ותשא כל
העדה ויתנו את קולם ויכבו כלילה ההוא'.
אלא 'כל העדה' הם בני ישראל ממש, שלא
רצו לכבות כי משרש בהם נפש הקדושה
ובלבם הרגישו קדשת הארץ, לזה לא כבו
אלא נתנו את קולם כאלו הם בוכים, ו'העם'
שהם הערב רב שאין להם חלק בארץ, כבו
באמת לקול בכיתם של ישראל.

ויהושע כן נון וכלב כן יפנה מן התרים את
הארץ קרעו בגדיהם (יד ו)

אמרות ה'

רבי משה אריה לייב ליטש רוזנבוים זצ"ל

נטילה זכיות המרגלים

ראיתי בספר אחד לכאר הא דכתיב 'מן
התרים את הארץ, דפשיטא דהיו מן
התרים את הארץ, ופרש על דרך מה דאיתא
בספר חובת הלבבות (שער הכניעה פ"ו) דהמספר
לשון הרע על חברו נוטל זה שנדבר עליו
חלק המדבר בגן עדן, והנה המרגלים דברו
לשון הרע על הארץ, ואיתא בגמרא (חגיגה טו.)
זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן,
ואם כן משמע דנטלו יהושע וכלב חלק זכותם
של המרגלים בעולם הבא, וזה הוא מן התרים
את הארץ קרעו בגדיהם, ירצה דיהושע וכלב

משך זמן ארבעים שנה, ולא נאמר מאמר זה במקום אחר רק פה במעשה מקושש.

והנראה כי כבר מבאר ברנ"ל (שבת צו:): מקושש מעביר ארבע אמות ברשות הרבים היה, ובגמרא מצאנו רומיא דבי' ברייתות, זאת אומרת כי המדבר חשוכה רשות הרבים, וזאת אומרת אין דינה פרושות הרבים, אמר אביי לא קשיא (שם ט:): כאן בזמן שהיו ישראל שרויין במדבר כאן בזמן הנה.

ומעתה כל עצמו שהיה מקושש זה מחיב סקילה רק בעבור שהיו ישראל שרויין במדבר והיתה חשוכה רשות הרבים, לכן יפה הקדים הכתוב ואמר ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו מקושש לכן נתחייב פדין מעביר ארבע אמות ברשות הרבים.

בנין דוד

רבי מרדכי דוד אלפרט זצ"ל

חטא המקושש כעבור שהיו ישראל במדבר

האי 'במדבר' נראה כמיתר כי לא היו במקום אחר, ולא נאמר מאמר זה במקום אחר רק פה במעשה מקושש. ונראה לי דאיתא במדבר והובא בתוספות כבא בתרא (ק"ט: ד"ה אפילו קטנה) דמקושש לשם שמים נתפון, שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהם שלא לנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחיבין במצות, עמד וחלל שבת כדי שיהרג וינארו אחרים.

וזה הוא פרוש הפסוק, ויהיו בני ישראל במדבר, זאת אשר ישראל היו 'במדבר' ולא נכנסו לארץ זאת גרם אשר וימצאו איש מקושש עצים, משום דנגזר עליהם שהיו במדבר ולא יכנסו לארץ, והיו ישראל אומרים שוב אין חייבים במצות, לכן עמד וחלל השבת.

והמתה את העם הזה כאיש אחד (יד טו)

רבי יצחק יצחקי זצ"ל

(הובא בספר פני דוד להחיד"א)

משה יזכר והאלקים יעננו

קשה, שלכאורה תבות "כאיש אחד" יתרות הן, ודי היה למשה לומר "והמתה את העם הזה".

ויובן בהקדים את דברי הגמרא במועד קטן (כח.) שרק מי שמת עד גיל ששים שנה נחשב שמת בכרת. ובירושלימי בפורים (פ"ב ה"א) מובא כי מתי המדבר לא מתו פחות מגיל ששים. ונמצא שנגזרו מענש כרת. עוד יש להקדים את המובא בספרא (פרשת אחרי ט, ב) על הפסוק "ונכרת האיש ההוא מקרב עמו" (ויקרא יז, ד) מכאן למדנו איש נכרת ואין צבור נכרתים.

ומעתה, כאשר אמר ה' "אכנו בדבר ואורשנו" (במדבר יז, יב) תמה משה ואמר "והמתה את העם הזה כאיש אחד". והרי אין כרת רק ליחיד ולא לצבור ואיך רוצה אתה לכלות את ישראל "כאיש אחד" בכרת. ואכן ה' קבל את דבריו ולא מת אחד פחות מששים כמו שמוכח בירושלמי. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים כיום השבת (טו טו)

אהל יעקב

רבי יעקב קראץ זצ"ל - המגיד מדובנא

כעבור שהיו ישראל במדבר נתחייב המקושש פדין מעביר ארבע אמות ברשות הרבים

הנה מאמר ויהיו בני ישראל במדבר, נראה אף למותר, כי לא היו במקום אחר כל

מנושאי הפרשה

סגלת ראית הציצית

שער הפונות

רבי חיים וויטאל זצ"ל

הסתכלות בציצית תועלת גדולה לנשמה

והיה לכם לציצית וראיתם אתו (טו לט). ודע, כי האדם צריך להסתכל בציציות בכל שעה ורגע, כמו שאמר הפתוח ו'ראיתם אתו', והוא תועלת גדול לנשמה שלא יזדמן חטא לידי, אם יזהר בכף, וגם ישיג תועלת גדול.

(ציצית דרוש ז)

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הורוויץ זצ"ל

בטול והסרת הכעס

טוב שיעשה פעולה המבטלת מהכעס, דהיינו שיאחד בכנף בגדו, עם הציצית שתלויה בכנף, פי 'כנף' כמנין 'כעס', והכופע נכנס אל זר בלבו, וציצית גורם להשראת השכינה, ברכתיב והיה לכם לציצית וראיתם אתו. (מס' יומא)

קהלת יעקב

רבי יעקב צבי יולס זצ"ל

הסרת לב רגז

עוד מועיל לבטל כעס לראות הכנף עם הציצית שבו, כי כנף גימטריא כעס (של"ה). ואפשר לומר שעל זה נאמר וראיתם אתו וזכרתם ולא תתורו אחרי לבבכם, זה לב רגז בא מן הלב, וכמו שאמר (קהלת יא י) והסר כעס מלבך. (עירן כע)

אור ישראל

רבי ישראל איסר יהודה מאלין זצ"ל

נצול מעון הכעס השקול כעבורה זרה

כתבו בספרים הקדושים סגלה לכעס שישתכל בציצית, וידוע מה שאמרו רז"ל (וזה"ק ח"א כז:) כל הכופע כאלו עובד עבודה זרה שהיא שקולה כנגד כל המצות, ולכן נאמר וראיתם אתו, כאשר תכעסו ותסתכלו על הציצית תנצלו מהעברה החמורה שהיא כנגד כל המצות

וזכרתם את כל מצות ה'.

אליה רבה

רבי אליהו טפיא זצ"ל

השגת יראת שמים

נמצא בשם הקדמונים שכל המעביר ציצית על עיניו כשהוא קורא פרשת ציצית, יזהר מבטח שלא יבא לידי סמוי עינים, ע"כ. ובזה פשוט דחוטין הם לציצית, אלא הכי קאמר שיהא לכם להסתכלות, כי ציצית מלושן הסתכלות. מצאת שמורים (שער הציצית ד"ה סוד).

גם הוא טוב להשגה גדולה ומביא לידי יראת, כי יראת אותיות יראת. גם הסתכלות בכנף של ציצית טוב להסיר כעס, כנף גימטריא כעס [שם]. (או"ח סי' כד)

קב הישר

רבי צבי הירש קאיינדינער זצ"ל

הסתכלות בציצית בעת שבטלים מהמצות

וכן קבלה היא בידי מן אנשי מעשה, שאם היו יושבים בטלים מן המצות היו ממשמשים בציצית והיו מסתכלין בהן, כי ההסתכלות בציצית היא ענין גדול ותקומה אל השכינה בבלות, והיודעים סוד יחוד בקבלה, מכונים בשם

מצות תכלת בציצית אפלו בזמן הזה שאין לנו תכלת [וכו'], שעל ידי הסתכלות בשתי עיניו בציצית הרי הוא מקיים מצות תכלת, עין שם. וזהו רמז הכתוב תכלת והיה לכם לציצית וראיתם אתו, רצה לומר שהציצית נחשב לכם לתכלת גם בזמן הזה על ידי וראיתם אתו.

תורת משה

רבי משה אלשיך זצ"ל

על ידי הסתכלות בציצית וקבלת על מצות שונה הקדשה על עינו ולבו

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו לט). לכאורה אפשר לאמר, כי על ידי מה שוראיתם אתו בכל יום, וזכרתם את כל מצות ה', ועל ידי קבלתכם בלב לעשותם באופן שועשיתם אתם, שיתחשב כאלו עשיתם על ידי מחשבה טובה. על ידי כן, תחול קדשה בעיניכם שראיתם אותו, ובלב הזוכר כל המצות ומקבל לעשותם יום יום, עד גדר שלא ישלט עוד כח טמאה לעינא ולבא סרוגרי דעברה לחטא בהנה, ונהו ולא תתורו.

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זצ"ל

נצול מראיות אסורות ומעשים רעים

אפשר לרמז ד' ציצית' מלשון ראיה, כמו 'מצוין מן התרפים' (שה"ש ב ט), לומר דעקר ראית האדם תהיה בציצית כדי שלא יבוא לידי ראיה רעה, דכיון שהציציות שזור בהם שם הוי"ה ברוף הוא, כשמסתכל בהם וחושב שם הוי"ה, בזה נצול ממעשים רעים, ובזה נמי מקיים 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהילים טז ח).

אחד גדול ונורא, שהוא גימטריא עי"ן, ובזה הם יוצאים אף בזמן הזה סוד מצות תכלת בציצית.

והנה אגלה טפח ואכסה טפחים בענין תכלת, פי 'תכלת' הוא גימטריא שמונה מאות וחקמשים, והבן אדם הוא מחיב לראות בשתי עיניו את הציצית, ושתי פעמים 'עין' גימטריא מאתים וששים, ועם תבת 'ציצית' הוא גימטריא שמונה מאות וחקמשים כמנין 'תכלת'.

קבלה היא בידי בשם הגאון רבי יעקב תמערליש מלובלין ז"ל, שבזה הוא מסיר החשף, שאמר רמיהו הנביא (איכה ג ב) 'אותי נהג וילף חשף ולא אור', (ובענין) [ויכשנותן] אור עיניו בציצית כבן כן, והוא מבטל אותו החשף שמפסיק בינו ובין השכינה. (פרק מה)

בן איש חי

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

הארת התכלת לא נפסקה

נכון להסתכל בציצית, ויכוון ויציר במחשבתו כאלו יש בהם חוט מראה תכלת שהוא דומה לרקיע, מפני דאותה הארה לא נפסקה, וקמו שפתח מורנו הרב רבי חיים וויטאל ז"ל, וימצא טוב בכונה זו. (פר' נח)

מדרשו של ט"ם

רבי טאלו מקוקץ השלי זצ"ל

קיום מצות תכלת על ידי הסתכלות בציצית יש לרמז מה שכתב הרב קב הישר ז"ל (פרק מה) דקבלה בידו מאנשי מעשה שאף בהיות האדם יושב ובטל, יסתכל בציצית שלו בכל עת, כי ההסתכלות בציצית הוא ענין גדול, וגורם תקומה לשכינה בגלות. גם על ידי הסתכלות בציצית הרי הוא מקיים בזה

כתב ישר

רבי שמואל אוסטריי זצ"ל

סגלת ראית ציצית לתפלה ראויה והעלאת הנשמה בלילה

כתב הָאָר"י ז"ל שְׁצַרִיף בְּכָל רֵגַע לְהַסְתַּפֵּל בְּצִיצִית בְּאֶפֶן זֶה, הִינּוּ שִׁיקַח הָאָרְבַּע צִיצִית בְּיָדוֹ, וְיַסְתַּפֵּל בָּהֶם שְׁנֵי פַעַמִּים כְּנֶגֶד שְׁנֵי פַעַמִּים עֵינָיו, וְיֹאמֵר בְּאֵלּוּ יֵשׁ בָּהֶם תְּכֵלֶת, וּבִשְׂעַת הַתְּפִלָּה שְׁלֵא יְכוּל לְהַפְסִיק כִּי כֹּהֵן בְּאֵלּוּ יֵשׁ בָּהֶם תְּכֵלֶת, וְדָבָר זֶה מוֹעִיל מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, וְלְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמָה בְּלַיְלָה, כִּי מִמְשִׁיף עַל הָאֲדָם אֹר מִקִּיף [וכו.].

הסתכלות בציצית סגלה לפרנסה

ויועיל מְאֹד לְהִבִּיא לְאֲדָם יְרֵאת הַרוּמָמוֹת, וְיוֹעִיל מְאֹד לְפִרְנֶסָה בְּסוּד הַכְּתוּב (תהילים קמה טו) 'עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלֵם בְּעֵתוֹ'.

מזמור לאסף

רבי טישון שניידף זצ"ל

המשכת קדשת אור המקיף

טעם מִצּוֹת הַסְּתַפְלוֹת בְּעֵינַיִם, מֵה שְׂאִין בֶּן בַּתְּפִלִּין שֶׁהוּא מִצּוֹתוֹ הַעֲלוֹת בְּזִכְרוֹנוֹ וּבְמַחְשַׁבְתּוֹ, וְלֹא בְּהַסְתַּפְלוֹת הָעֵינַיִן. לְפִי שֶׁהַתְּפִלִּין אֹר פְּנִימִי שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וְהוּא נֶעְלַם בְּסוּד הַמַּחְשָׁבָה, לְכַף תְּלוּי הַדָּבָר בְּמַחְשָׁבָה שְׁלֵא יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתְּפִלִּין, מֵה שְׂאִין בֶּן בְּצִיצִית הוּא אֹר הַמְּקִיף מִבְּחוּץ וְתְלוּי הַרְאִית הָעֵינַיִן, וְלִכֵּן אִם לֹא יַעֲשֶׂה כֵן אֵינּוּ יְכוּל לְהַמְשִׁיף אֹר פְּנִימִי וּמְקִיף.

וְדָבָר זֶה הוּא עַל הַרְף הַפֶּשֶׁט שֶׁל סוּדֵי הַדְּבָרִים, אֲבָל עַקֵּר סוּדֵן שֶׁל דְּבָרִים עֲמֵק מְאֹד פִּדּוּעַ, וְעַל כֵּל פְּנִימִי שֶׁלְּבוֹ לְשִׁמִּים וְאֵינּוּ מִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתְּפִלִּין וְתִמִּיד מִסְתַּפֵּל בְּצִיצִית, יוֹכֵל לְהַמְשִׁיף פְּנִימִי וּמְקִיף כִּפִּי הַכְּנֻתוֹ. (מוסר להפילין)

מזמור לאסף

רבי טישון שניידף זצ"ל

תקוני הפגמים כראית הציצית

ובהסתכלותו בְּכַנְף הַצִּיצִית הוּא סִגְלָה לְהַעֲבִיר הַפַּעַם וּלְתַקְנֵהוּ, וְכֵן 'כַּנְף' גִּימַטְרִיָּא פַּעַם זֹזָכָה לְהַשִּׁיג הַשְּׂגָה גְּדוּלָּה, וְלֹא יִמְעַט בְּעֵינֶיךָ מֵה שְׂאֵמְרוּ ז"ל (מנחות מג:.) שְׂזוּכָה וְרוּאָה פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שְׂנֹאֲמַר כֵּאֵן וְיִרְאִיתֶם אֹתוֹ, וְנֹאֲמַר (דברים ו ג) 'אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד', שְׂכַנּוּי 'אוֹתוֹ' שֶׁם אֵל הַשְּׂכִינָה, וְהַמְתַּכְּבֵּס אֲמָרוּ עֲלָיו (נדרים כב:) שְׂאֵפְלוּ שְׂכִינָה אֵינָה חֲשׂוּבָה כְּנֶגְדוֹ וְזִלְזוּל ח"ו בְּכּוּבֹדָהּ, וְהַנְּזַהֵר בְּצִיצִית הוּא זוּכָה לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, רְאָה כִּמָּה מִתְּקַן בְּזֶה, וְאִם כֵּן הֵיאָף יוֹכֵל לְלַכֵּת אֲרַבַּע אֲמוֹת בְּלֹא טְלִית כְּשֶׁר כִּהֵלְכָתוּ.

וּגַם אַחַר שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה הוּא מִתְּקַן עַל יְדֵי הַסְּתַפְלוֹתוֹ בְּצִיצִית, וְאֲזַהֲרָתוֹ בּוֹ אִם הִיָּה מִבַּת לְצִיִּים וְשִׁקְרָנִים אוֹ חֲגִפִּים אוֹ מִסְפְּרֵי לְשׁוֹן הָרַע שְׂאִינִים וְרֵאִים פְּנֵי הַשְּׂכִינָה (סנהדרין קג:.) הוּא עוֹשֶׂה בְּזֶה תַקְוֵן מְקַבֵּיל לְפָנֶיךָ שְׂזוּכָה לְרֵאוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה, וְשָׁב וּרְפָא לוֹ. (מוסר לציצית)

שמירת הלשון

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל

הסתכלות בציצית כשעה שעולה בלבו מחשבה שאינה טהורה

והנה מִפְּשָׁטוֹת הַכְּתוּב מְשֻׁמַּע, הִרְאִית הַצִּיצִית תּוֹעֲלַת הִיא לְהַזְדַּרֵּז בְּמִצּוֹת ה', וְלֹא לְתוֹר אַחַר עֵינָיו. וְאִם כֵּן מֵה נִכּוֹן הוּא לְרֵאוֹת אוֹתָם כִּמָּה פַּעַמִּים בַּיּוֹם, וּבְכַפְרֵט בְּעַת שְׁעוּלָה אֵיזָה מִחְשָׁבָה שְׂאֵינָה טְהוּרָה עַל לְבוֹ אוֹ אֵיזָה פַּעַם, טוֹב מְאֹד לְהַסְתַּפֵּל אֶז בְּצִיצִית, וְאֶז יִפְקַע הַיָּצָר.

מעשי צדיקים

וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אליהם
עלו זה בנגב ועליתם את ההר (יג יז)

ביום ראשון של חג הפסח, ישבו לפני הגאון
רבי אליהו מזוילנא זצ"ל שנים מתלמידיו
החשובים, ומחמת שהכירו דרכו בקדש משנים
קודמות, בגדל הפלגת שמחתו וחדות ה'
מעוזו, אשר היה שש ושמח ביום טוב כמצוה
עלינו בתורתו, השתוממו לראות שאין שמחתו
במלואו וטובו כהרגלו.

שאולו התלמידים לפשר הדבר, ולא רצה
להשיב, עד שהפצירו בו מאד והוא
לא יכל להתאפק ואמר, "מכרתי לגלות לכם,
מה שאין דרכי מעולם בזה, לקיים מה שנאמר
(משלי יב כה), 'דאגה בלב איש ישחנה', לאחרים.

בזה הלילה בא אלי אליהו הנביא, וגלה לי
ענינים וחדושים נוראים אין חקר, על
פסוק 'עלו זה בנגב', בעמדי בבקר, לא לכלתי
להתאפק מרב הפלגת השמחה והרהרתי בהם
קדם ברכות התורה, ונענשתי שמיד נתעלמו
ממני ואינם.

הוא לפי שיטתו הנקיה בשלחן ערוך ארץ
חיים, שגם ההרהור בדברי תורה נאסר
קדם ברכות התורה. הם נחמוהו וברכוהו,
'שה' יתברך יחזיר לרבנו את אבדתו'.

אחר זמן מה שאלו אחד מאותם תלמידים
האם כבר החזרה לו אבדתו, והשיב,
"ברוך ה' שנתגלו לו שנית, והמה אלפים
מאותים וששים אפנים, כאשר ידעתי מפני
מה נתעלמו ממני, כן אני יודע מפני מה
נתגלו לי שנית".

אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ
ויקרא משה להושיע בן נון יהושע (יג טז) ברש"י,
התפלל עליו, קה יושיעך מעצת מרגלים.

אברך בוגר ושיבת וואלוזין, פנה לראש
הישיבה הגאון **הנצי"ב** זצ"ל במשאלה,
"קבלתי הזמנה לכהן כרב באחת העירות,
מאחר וידוע לי כי בכל קהלה ישנם קטטות
ומריבות, באתי לבקש ברכה שאנצל מפגעי
לשון הרע ומרכילות הבעלי בתים כנגדי,
בעת מלוי תפקידי כרועה רוחני".

ענהו הנצי"ב, "מצינו שהתורה מספרת, כי
בשעה שהיושע בן נון נבחר להיות
חבר בצוות המרגלים שנשלחו לתור את
הארץ, שנה משה את שמו מהושע ליהושע,
ואמרו שהתפלל עליו משה באותה שעה,
'קה יושיעך מעצת מרגלים'.

לעמת זאת מצינו בסוף פרשת האזינו (דברים
לב מד), ויבא משה וידבר את כל דברי
השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן
נון, הינו בשעה שהושע קבל ממושה את
שרביט המנהיגות בישראל, חזר משה רבנו
וקוראו בשמו הראשון 'הושע בן נון'.

נטאלת השאלה, מדוע לא חזר משה רבנו
בשעה זו על התפלה ששאל בשעתו,
שיצליח להנצל מעצת המרגלים. אלא ידע
משה מנסיונו כמנהיג עם ישראל במישך
ארבעים שנה, שזו ברכה לבטלה, אין מנהיג
בישראל שיציל נפשו מפגעי לשונם החדה
של הבריות. (פרפראות לתורה)

גדולי התורה פנו לחכמי המקבילים בבקשה שיכירו בשאלת חלום את הסבה למגפה, ואת דרכי ההצלה ממנה, המקבילים עשו כן, בתשובה שהתקבלה נאמר, "ההורים ימנעו סבל הילדים".

ישבו יודעי חנו על המדוכה, לבסוף פרשו כי יש לחוש למערת המקפלה, להשתטח על קברי האבות אברהם יצחק ויעקב בחברון ולבקש מהם להתחנן על בניהם, בזכותם ינצלו ילדי ישראל מן המגפה.

התשובה היתה ברורה, אך הדרך לממושה היתה חסומה, מאחר ובאותו השנים לא נתן ליהודים להכנס למערה. הודיעו גדולי ירושלים לרבה של חברון **רבי חיים חזקיהו מדיני** זצ"ל בעל **השדי חמד**, והישועה לעמוסים בסבל באה על ידו.

השדי חמד קרא לעסקו הנמרץ **רבי שמעון היוזמן**, ביחד עבדו תכנית כיצד להכנס למערה ולהתפלל בה. אותו רבי שמעון מפרסם היה כאחד העסקנים המסורים ביותר בישוב האשכנזי שבחברון, ונמנה עם מכבדי העיר.

סוחר עשיר היה, ולו קשרים הדוקים עם השייכים הערביים והאפנדיים, וכן עם הבדויים מהכפרים הסמוכים ועם אנשי הממשל התרפי בימים ההם. הוא התפרנס כגובה המכס מטעם הממשלה, מתבואות אכרי הסביבה ובעלי האדמות.

רכוב על סוסו עובר היה רבי שמעון מכפר לכפר לגבות את המכס, את הסכום שנקבע בינו ובין הממשלה היה מוסר לממשלה, כשהוא נוטל ממנו אחוזים מסוימים. באדיבות ובתקיפות עשה את מלאכתו, עד שגם הערבים כבדוהו והעריכוהו על אמץ לבו וישרותו.

עוד אמר לו, "בכח כל אחד מאלו אלפים מאתים וששים הפרושים, אני יודע כחות כל הבריות המצויות בעולם, וכל אבר ואבר מה ענינו". (הקדמת רבי חיים מוואלאז'ין לספרא דצניעותא)

ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין (וי כ)

אחד מחסידי הרה"ק **רבי ישראל מרוז'ין** זיע"א, נזדמן לפרמישלאן ונכנס לבית מדרשו של הרה"ק **רבי מאיר מפרימישלאן** זיע"א.

הרגיש רבי מאיר שהחסיד מהרהר בדתו כי אך רבו מרוז'ין הוא רבי אמתני ולא רבי מאיר, והוא פתח ואמר לאותו חסיד, "אמר נא, מדוע דנו את המקושש עצים בדימה".

לא ידע החסיד כוונתו בשאלתו זו, ורבי מאיר התחיל לבאר לו, "דע כי עצים נקראים הצדיקים, כמו שכתוב 'היש בה עץ אם אין'.

זהו 'מקשש עצים', מי שאומר על צדיק זה שהוא רבי ועל צדיק אחר שאינו רבי, לכו הוא ח'ב מיתה, כי אסור לכובר על מאיר, לא בכל שדה יצמחו מאיר כאלה". (אוצר שיהות צדיקים)

ויעלו בנגב ויבא עד חברון ושם אחימן טשי ותלמי ילידי הענק (וי גב)

מגפת האסכרה שהופיעה בירושלים בפתאומיות והתפשטה במהירות עד לחברון ובנותיה, עשתה שמות בקרב ילדי ישראל, הרופאים עשו כל שביכלתם, אך ללא הועיל.

יודע הדבר שהרשה ליהודים להכנס במערה, אם יתפס באותה שעה, בודאי לא יצא חי מן המקום אף מצד שני קרץ לו העגון להפטר מן החוב הגדול הרובץ עליו מזה שנים.

בלב מלא פחד הסכים להצעת רבי שמעון, אף מתוך זהירות התנה תנאי מפורש כי רק שנים יורשו להכנס, שנים אלה ילבושו לבוש ערבי עד שאי אפשר יהיה להבחין בהם כי יהודים הם, ואלו התפלה עצמה, צריכה להסתיים מהר מאד.

בלית בררה הסכים רבי שמעון לתנאיו של הערבי, וקבע את זמן הכניסה למערה ללילה של ערב יום הכפורים. שלשה ימים לפני המועד שנקבע, שלח הערבי להודיע לרבי שמעון שהכל מוכן.

בחיל וברעדה התחיל רבי שמעון להתכונן לקראת כניסתו למערת המכפלה, כל אותם הימים ישב רבי שמעון בצום, טבל פעמים רבות במקוה טהרה, ולא פסק מלומר פרקי תהלים ולהתפלל, שלמען ילדי ישראל יצליח הקב"ה את דרכו, ולא תארע חלילה שום תקלה על ידו.

על המבצע לא ידע איש, אפלו לבני ביתו לא ספר רבי שמעון, מלבד אדם אחד שלפניו שפך רבי שמעון את לבו. היה זה **רבה של אדא רבי מרדכי אליעזר ובר** זצ"ל חסיד הרה"ק **רבי חיים מצאנז** זיע"א, שרבי שמעון נמנה על ידידיו המסורים.

רבי שמעון ספר לו את המעשה, והציע לפניו את תכניתו, בליל ערב יום הכפורים יזמין אל עראפי את כל שומרי המערה לכרמו הגדול, ככבדם ביום משבח רב, ובאותו זמן יכנס הוא למערה ויתפלל.

הקשיים להכנס למערה היו ידועים לכלם, רבי שמעון הבין כי יש למצא תחבולה מחכמת ביותר, כדי להתחכם על המסלמים ולמצא דרך לאפשר לכמה יהודים להכנס.

אחד השומרים במערה בפרק זמן זה, לזה מרבי שמעון כמה מאות נפוליוני זהב, ומשהגיע מועד התשלום, לא הייתה פרוטה בידו. מספר פעמים כבר פנה לרבי שמעון שידיחה את מועד הפרעון בזמן מה, והוא נענה לו, עתה, חשב רבי שמעון, הגיעה העת לגבות את חובי, אבקש מהערבי השומר את כל הסכום, ונראה מה יהא מענה בפיו.

כבר באותו יום פנה לבית הערבי, ודרש בתוקף להחזיר מיד את כל הסכום, הערבי לא מצא ידיו ורגליו, והסתכל ברבי שמעון בעינים בוהות כמבקש שידיחה שוב את מועד הפרעון.

"אתה יודע", לחש לו רבי שמעון, "חייך עתה בנדי, על פי חקי הממשלה יכול אני להושיבך בבית הסהר לכל ימיו, אף מכיון ויהודי אני, לא אגרם לך רעה, בתנאי שתמלא בקשה אחת שיש לי אליך, אם תמלאו, מוחל אני לך על החוב ולא אדרוש ממך יותר ולו פרוטה אחת.

קפץ השומר הערבי שנודע בשם מוחמד אל עראפי על המציאה הפתאומית, "כדי להפטר מן החוב, אעשה כל אשר ביכלתי חכם שמעון". "זקוקים אנו", לחש רבי שמעון, "להכנס למערת המכפלה ולהתפלל בה, אם תמצא דרך שכמה יהודים יוכלו לבצע זאת, חוברך מחול לך".

שמע אל עראפי את ההצעה ונתחלחל, הוא ידע את חמרת הסכנה בה מצא את

פרשת שלח

השנים על הרצפה, והתחילו לומר בהתלהבות ובדבקות פרקי תהלים.

משם נכנסו לאולם השני שגם הוא היה מקושט כולו, בצדי האולם הבחינו בחור גדול, באמצעיתו השתלשלה מנורה גדולה שהאירה את החשכה למטה, בתוך המערה הפנימית.

עודם מתפללים, פתאום הרגישו שניהם חלחלה פחד ורעדה שלא ידעו כמותם בכל חייהם, איבריהם רעדו כאלו טלטלו על ידי כח אדיר. רבי שמעון נבהל מאד, אף הרב מאדא לחש על אָזְנוֹ, "פחד יצחק", "פחד יצחק".

מיד התחילו שניהם להתפלל ולבקש רחמים שתעצר המגפה האימה מעל ילדי ישראל, בזכות יצחק אבינו אשר הושיט צוארו לעקדה, ומשיכו ילדי ישראל למד תורה מתוך בריאות.

בהגיעם למערת יעקב אבינו כבר הייתה שעת חצות, הם אמרו שם את התקון הנהוג, אחר התחילו לומר סליחות של ערב יום הכפורים. בינתיים נרדם אל עראפי, ושני המתפללים המשיכו להתפלל ללא מפריע.

לפתע נשמע רשרוש צעדים, היה זה השומר המחליף שכבר הגיעה שעתו להחליף את אל עראפי, ברגע האחרון עוד הספיקו השנים לעורר את הערבי, חמקו דרך דלת צדדית, והגיעו לביתם בשלום.

למחרת מצא אחד השומרים ספר תהלים במערה, אשר בבהלת המנוסה נפל מידי רבי שמעון, השמועה יצאה כי יהודי בקר במערה, אף שוב התמזל מזלו של רבי שמעון, עלה בידו לרכש את התהלים מהערבי בממון רב טרם הפיץ את השמועה בכל העיר ובכפרים הסמוכים, כך נמנעה צרה חדשה.

כמקבלי פני האורחים בכרם ישמשו שני בניו של אל עראפי, והוא עצמו ישאר לבד על משמרתו. רבי שמעון הודיע להרב מאדא שאל עראפי כבר הודיע על כך לחבריו השומרים, וכי הם שמחו על ההזדמנות לבלות ולהשתכר במקום להשתעמם באפס מעשה שעות ארוכות.

מששמע הגאון מאדא על התכנית, התרגש ביותר ובהיותו איש חלוש ובעל יסורים רב ימיו, התעלף במשך שעה ארוכה, משחזר לאיתנו, הפציר ברבי שמעון שיצטרפו למלאכה קדושה זו, בעבור זה הבטיחו הצלחה מחלטת בכל התכנית.

רבי שמעון שמח כי הרב מאדא יהיה שתפו ויחדיו יכנסו למערת המכפלה לבקש רחמים על ילדי ישראל, הוא התוצל כי לא היצע לו כי לא רצה להכניסו בסכנה, הם קבעו פגישה נוספת כדי לגבש יחד את התכנית.

בליל ערב יום כפור לפני חצות, חמקו שלשה צללים בשבילים המסתלים שהובילו למערת המכפלה, ראשון חמק השומר הערבי אל עראפי, אחריו רבי שמעון הויזמן לבוש כערבי מבטן ומלידה, אחריהם הרב מאדא, מחפש לפאלח ערבי.

בשקט, בצעדים קצובים כשכל איבריהם דא לדא נקשו, נכנסו השלשה למסדרון האפל בו ככל הידוע לא דרכה רגל יהודי זה מאות בשנים, כשהערבי הולך לפניהם ומאיר את הדרך בפנס קטן.

מהמסדרון נכנסו לאולם גדול שקירותיו מקושטים בקטיפה אדמה שזורה חוטי זהב וכסף, "כאן הקבר של איבריהם", אברהם אבינו, לחש הערבי, מיד התישבו

בן הדבר באיש פשוט, בעת שבאה עדה שלמה של יהודים, מפרישים אותו לשם קדשה, וקוראים לו רבי, על ידי מעשה זה גופו חלה עליו באמת קדשה". (סיפורי חסידים)

ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן בן תרימו אתה (טו ב)

לאחר שלשה ימים רצופים בהם עסוק היה הרה"ק **רבי ישראל זב מוילעזניק** זיע"א בעל 'שארית ישראל' בעבודתו הקדושה, ולא הביא דבר מאכל לפיו, חששו הגבאים לשלומו ולבריאותו, הביאו לפניו לחמניה, והפצירו בו שיטעם ממנה וישיב את נפשו.

נטל הרבי את הלחמניה בידו, הריח בה, ושאל האם הפרישו חלה מהעסה. הגבאים לא ידעו להשיב בברור, מאחר והלחמניה נאפתה בביתו נאווה קדש של הרבי, הוא צוה עליהם ללכת ולשאול את פי הרבנית, עקרת הבית.

אותה שענה שהתה הרבנית בחתנה שהתקיימה בעיר, הגבאים יצאו למקום החתנה, ושאלו האם הפרישה חלה, אף היא השיבה כי היא עצמה לא הפרישה, אולם הנערה המשרתת בודאי הפרישה כדיון.

חזרו הגבאים לבית ושאלו את פי הנערה, אף היא אמרה שהרבנית הפרישה ולא היא. כך התברר שלא הרבנית ולא המשרתת הפרישו חלה מהעסה, התקיים ברבי הכתוב (משלי יב כא), 'לא יאנה לצדיק כל און'. (סיפורים נפלאים)

אחר שעלה הרה"ק **רבי שמחה בנים מאטוואצק** זיע"א לארץ ישראל והתגורר בירושלים

רבי שמעון ספר להרב מאדא על ספר התהלים שגשכח, והרב ענה, "הלא אמרתי שאם אתלנה עמך לתפלה, תהיה לך הצלחה מוחלטת". יהודי ירושלים וחקרונ יודעו את האמת מי אלו שבקרו במערת המכפלה והתפללו על קברי אבות, גם נוכחו בכך שמאותו יום הכפורים נעצרה המגפה, לילדי ישראל באשר הם, היתה הרוחה. (ירושלים של מעלה)

והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' (טו יט)

קדם שנתקבל הרה"ק **רבי אברהם מסלונים** זיע"א בעל **יסוד העבודה** למלא את מקום רבו הרה"ק **רבי משה מקוברין** זיע"א, הוא כהן פראש ישיבה בסלונים. אחר הסתלקות רבי משה, באו רב חסידי לחסות תחת כנפי היסוד העבודה, וקבלוהו לרבי ולרועה עליהם.

באותו זמן שמש כאב"ד בעיר סלונים, **רבי יהושע יצחק שפירא** זצ"ל הידוע בכינוי **רבי איזיל חרדי**, אשר התפרסם כמתנגד לדרך החסידים, ולא אהב את העבדא כי עירו הפכה לפתע למרכז חסידי גדול עבור חסידי קוברין לשעבר.

ארע ונזדמנו שניהם, רבי אברהם ורבי איזיל לארוע של מצוה, אז מצא האב"ד שעת הכשר ושאל את רבי אברהם, 'הלא מתמול שלשום אנו מכירים אותך לאיש ככל שאר האנשים, כיצד הפכת לפתע פתאום לצדיק, וקדוש קדוש יקראו לך'.

השיב לו הרבי, 'מה הפלא, הלא בן מצינו בתורה, כרי של תבואה פשוטה, בא יהודי והפריש מהכרי קב או קבים לשם תרומה, הופכת אותה תרומה באחת לקדושה, אסורה לזרים ולטמאים, ונאכלת בקדשה ובטהרה.

פרשת שלח

אֲצִי לְמַשְׁמַרְתָּ אֶת אֲשֶׁר סִפֵּר הַחֲסִיד הַיִּשְׁשִׁי ר' שְׁמֻחָה מוֹנֵד ז"ל. הִרְהִיב רַבֵּי פִּנְחָס מֵאוֹסְטִילָא זצ"ל, הִגִּיעַ לְשָׁבוֹת בְּשַׁבַּת פְּרִשְׁתָּ שְׁלַח, לִיָּד עֵינָם סְאֻנוּקָא, וְחֲסִידֵי בְּעַלְזָא מֵהִסְבִּיבָה, נִתְקַבְּצוּ וּבָאוּ לְשָׁבוֹת בְּמַחְצָתוֹ.

בַּעֲתָ עָרִיכְתָּ הַשְּׁלַחֵן סִפֵּר וְאָמַר, פַּעַם הִגִּיעַ הִרְהִיב קַ"ק **בַּעַל הַתְּנָיָא** זִיע"א אֶל סָבוּ הִרְהִיב קַ"ק **רַבֵּי פִּנְחָס מִקְאָרִיץ** זִיע"א, וְרַבֵּי פִּנְחָס אָמַר לוֹ, "עֲשִׂינִי וְאֶחָת שָׁנָה לְמַדְתֵּי אֶת מִדַּת הָאֲמִת, שִׁבְעַת שָׁנִים לְדַעַת וְלִהְפִיר רַעַת הַשְּׁקָר, שִׁבְעַת שָׁנִים לְגַרֵשׁ אֶת הַשְּׁקָר מִקְרַבֵּי, וְשִׁבְעַת שָׁנִים נֹסְפֹת סְגֻלָּתִי לְעַצְמִי אֶת מִדַּת הָאֲמִת. **נִנְבְּנָה** לְעַמְתּוֹ הִרְהִיב קַ"ק בַּעַל הַתְּנָיָא, "דֶּרֶךְ זוֹ קִשָּׁה מֵאֵד וְטוֹבָה לְמַלְאָכִים וְלִיחִידֵי סְגֻלָּה, אֲנִי סוֹבֵר שְׁצָרִיכִים קֹדֶם לְקִנּוּת אֶת מִדַּת הָאֲמִת, רַק אַחֲרַי כֹּן נִתֵּן לְהַרְחִיק אֶת הַשְּׁקָר."

סִיִּם הִרְהִיב קַ"ק מֵאוֹסְטִילָא, "שְׁתֵּי דְרָכִים אֵלוּ יֵשׁ לָהֶם רְמִזַּת בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעָה, דְּכַתִּיב 'וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם', וְרַק אַחַר כֹּף כְּתִיב, 'וְלֹא תִתְּרוּ' לְרִמְזָא עַל דְּרָכּוֹ שֶׁל בַּעַל הַתְּנָיָא, לְעַבְדַּת עַל 'עֲשֵׂה טוֹב' לְפָנָי 'סוּר מִרְע'.

וְאֵלוּ דְּרָכּוֹ שֶׁל הִרְהִיב קַ"ק מִקְאָרִיץ, רְמוּזָה גַם הִיא בְּפִרְשָׁה, אַחֲרַי וְלֹא תִתְּרוּ כְּתִיב 'לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעֲשִׂיתֶם', דְּהִינּוּ עֲשֵׂה טוֹב אַחַר סוּר מִרְע.

לִבְנֵי אִיתָא בְּתַרְגוּמֵם יוֹנְתָן עַל הַפְּסוּק 'וְהִייתֶם קֹדְשִׁים לְאֱלֹהֵיכֶם', וְתַהוּוּן קֹדֵישִׁין הֵי כְּמַלְאָכָא, כִּי דֶּרֶךְ זוֹ שִׁיכְתָּ רַק לְמַלְאָכִים וְיחִידֵי סְגֻלָּה. (סִימָן טוֹב ח"א ע"ג ג' מוֹבָא בִּילְקוּט מֵאוּרֵי אור)

וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זְנִים אַחֲרֵיהֶם (טו לט)

בְּיוֹם בָּא הִרְהִיב קַ"ק **רַבֵּי אֶהֱרֹן רֵאֲטָה** זִיע"א בַּעַל הַשְּׁוֹמְרֵי אֲמוּנִים לְוִיִּצְעוֹן, לְלַמֵּד בִּישִׁיבַת

עִיר הַקֹּדֶשׁ, חִפְץ לְאֶפֶס מִצּוֹת מִצְוֵה בְּעָרֵב פְּסַח כְּפִי חֲמֻרוֹתָיו וְקִפְיֹדוֹתָיו הַמְּפִלְגוֹת, בְּהֵן נִהַג מִיָּמִים יָמִימָה.

הוּא שְׁלַח לְבַקֵּשׁ מִמְאֶפֶיַת הַמִּצּוֹת בְּעִיר, כִּי יוֹאִילוּ לְתַת לוֹ אֶת מִצּוֹת הַמִּצְוֵה בְּעָרֵב הַחֲג הַנְּאֻפּוֹת בְּתַנּוּר רֵאֲשׁוֹן, אֶף הָאוֹפִים הַתְּנַצְלוּ וְאָמְרוּ כִּי יֵשׁ חֲזָקָה לְהִרְהִיב קַ"ק **רַבֵּי דָּוִד מְלַעְלוֹב** זִיע"א לְאֶפֶס בְּתַנּוּר רֵאֲשׁוֹן.

כְּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לְאֲזִנֵי הַרְבֵּי מְלַעְלוֹב, שְׁלַח לְהוֹדִיעַ לְרַבֵּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם כִּי מוֹכֵן הוּא לְאֶפֶס עִמּוֹ, רַבֵּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם הַסְכִּים, אֶף בָּבֵאוּ אֶל מְאֶפֶיַת הַמִּצּוֹת, רֵאֲהָ שְׁלֹא מִקְפִידִים עַל כָּל מָה שְׁבַקֵּשׁ מִלְּכַתְחָלָה, וְהוֹדִיעַ לְרַבֵּי מְלַעְלוֹב כִּי הוּא חִדַּל מְלֵהוּיּוֹת שְׁתָּף בְּמִצּוֹת הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ רַבֵּי דָּוִד, "חֲבַל, אִם אֵינוּ רוֹצֵה בְּמִצּוֹת שְׁלֹנוּ, לֹא יִהְיֶה לוֹ מָה לְאָכַל בְּלִיל הַסֶּדֶר, אֶת הַמִּצּוֹת שְׁעֲתִידִים אֲתֶם לְאֶפֶס לֹא תוֹכְלוּ לְאָכַל". אֶף רַבֵּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם לֹא נִעְנֶה לוֹ, וְאֶפֶה מִצּוֹת בְּנִפְרָד עַל פִּי חֲמֻרוֹתָיו וְהַדּוּרִי.

בְּלִיל הַתְּקֹדֶשׁ הַחֲג, כְּאֲשֶׁר הַתְּכּוֹנְנוּ לְעָרִיכְתָּ הַסֶּדֶר, נִזְכַּר רַבֵּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם כִּי שְׂכַח לְהַפְרִישׁ חֲלָה מִהַמִּצּוֹת שְׁאֶפֶה, וְאִם כֹּף הַמִּצּוֹת טָבַל וְאִסּוּרִים בְּאֲכִילָה. בְּלִית בְּרָה, שְׁלַח אַחַר רַבֵּי דָּוִד בְּבַקֵּשָׁה שְׁיַעֲנִיק לוֹ מִמִּצּוֹתָיו.

בְּיוֹם טוֹב בְּבַקֵּר לְפָנָי תְּפַלֵּת מוֹסֵף שֶׁל חֲג, פִּגְשׁ רַבֵּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם בְּרַבֵּי דָּוִד מְלַעְלוֹב סְמוּךְ לְשָׁרִיד בֵּית מִקְדָּשֵׁינוּ וְאָמַר, "לְהַפְתָּעָה מַעֲיֵן זוֹ, כִּלְל לֹא הַתְּכּוֹנְנָתִי". (הַרְבֵּי הַקְּדוּשׁ

מֵאוּרֵי אֲצַק)

וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצּוֹת ה' וְנַעֲשִׂיתֶם אֲתֶם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם (טו לט)

שְׂמַע אֶת הַדְּבָר אֲדָם אַחַר שְׁעָמַד מֵאַחֲרָיו, מִיַּד נִעְנָה אִף הוּא וּבִקֵּשׁ סִגְלָה עֲבוּרוֹ לְזָכְרוֹ. עֲנָה לוֹ הַרְבִּי, בְּשִׁבְלֶךָ יֵשׁ לִי עֲצָה אַחֲרַי שְׁכַתּוּבָה מִפּוֹדֵשׁ בְּתוֹרָה, וְלֹא תִתּוֹרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם וְגו', 'לְמַעַן תִּזְכְּרוּ'.

הוֹסִיף הַרְבִּי וְאָמַר, "אִם תִּשְׁאַל מִדּוֹעַ אָנִי אוֹמֵר לָךְ כֹּף וּמִבְּיַשָּׁר בְּרַבִּים, הֲרִי אֲמַרוּ חַז"ל (סנהדרין סו.) 'הַמְלִבִּין פְּגִי חִבְרוּ בְּרַבִּים אִין לוֹ חִלְקָ לְעוֹלָם הַבָּא'. דַּע כִּי טָרָם לְקַחְתִּי עַל עֲצָמִי אֶת הַהֲנַהֲגָה כְּרַבִּי, קִבְּלִתִּי עַל עֲצָמִי שְׁעָבוֹר תּוֹעֵלֶת לַיהוּדִי, אָנִי מִסְכִּים גַּם לְהַפְקִיר אֶת חִלְקִי לְעוֹלָם הַבָּא'.

אך בַּעַת שְׁאָנִי מִבִּין שְׂדָבְרִים אֱלוֹ יוֹעִילוּ לְהַצִּיל יְהוּדֵי מִרְדַּת שַׁחַת וּמִלְהִיּוֹת שְׁקוּעַ בְּעוֹנוֹתָיו, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, אָנִי מִסְכִּים לְהַפְסִיד אֶפְלוֹ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שְׁלִי". (שיח זמנים ח"ג ע' טעז)

אִשָּׁה יְשִׁישָׁה מַעֲדַת הַסַּפְרָדִים הַתְּגוֹרְרָה בְּעִיר טַבְרִיָּה, שֶׁהַתְּפָרְנֶסָה מִמְכִּירַת פְּתִילוֹת מִשְׁבָּחוֹת, הִיא הִיְתָה יְדוּעָה בְּפִי כָּל אֲנָשִׁי טַבְרִיָּה, שֶׁרְכָּשׁוּ אֶצְלָהּ מִפְּתִילוֹתֶיהָ לְכַבוֹד שַׁבַּת וְיוֹם טוֹב.

פַּעַם יִצְאָה בְּעִיר שְׂמוּעָה שֶׁהָאִשָּׁה שְׂאִמְרוּ עָלֶיהָ שֶׁהִיא כַּבַּת מֵאָה שְׁנָה, שֶׁבָּקָה חַיִּים לְכָל חַי. קִבּוּצַת יְהוּדִים עֲמָדָה וְשׁוֹחֲחָה עַל כָּף, בְּתוֹךְ כָּף עֲבַר הַפְּרָא דְאַתְרָא רַבִּי מֹשֶׁה קַלִּיעֵרוֹס וְצ"ל וְהַתְּעַנְּנָן אֶצְלָהּ הַמְשׁוֹחֲחִים לְנוֹשָׂא שִׁיחָתָם.

אחר שִׁסְפְּרוּ לוֹ, נִעְנָה אֲבָרָךְ מִן הַנוֹכְחִים וְאָמַר, "הַדְּבָר לֹא יִתְּכוּ, רְאִיתִיהָ אֶתְמוֹל בְּרִיאָה וְשִׁלְמָה", פָּנָה רַבִּי מֹשֶׁה אֶל הָאֲבָרָךְ וְאָמַר לוֹ, "כִּי־צַד אֵינְךָ מִתְּבַיֵּשׁ לְסַפֵּר זֹאת בְּרַבִּים, הֲרִי נִכְשַׁלְתָּ בְּרִאִיָּה אֲסוּרָה". (מְדוּשַׁת עֵינַיִם)

הַגָּאוֹן אב"ד דְּשָׁם, פָּגַשׁ בּוֹ בַעַל הַבֵּית מַחְשׁוּבֵי הַקְּהָלָה, שׁוֹחַח עִמּוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְהַתְּפַעֵל מִגְדֹּל הַפְּלָגְתוֹ בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

לא נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נִכְבְּד, עַד שְׁעָמַד וְהִזְמִינוּ לְאָכַל עַל שְׁלִחְנוּ בְּסַעֲוֹדַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּקַבְיֵעוֹת. רַבִּי אֶהְרֹן נִעְנָה לְהִזְמִנָּה, אִף בְּשַׁבַּת הָרִאשׁוֹנָה שָׂבָא לְבֵיתוֹ לְאָכַל אֶת סַעֲוֹדַתָּא דְּשַׁבַּת מִלְכַּתָּא קַדִּישָׁא, הַפְּתַע לְמִרְאָה לֹא צְפוּי.

שְׂתִי בְּנוֹת בּוֹגְרוֹת הָיוּ לְבַעַל הַבֵּית, מַחְסָר הַשְּׂגָה, הוֹשִׁיבֵן סְמוּךְ לְשִׁלְחֹן בְּדִיּוֹק כְּנֶגֶד הַבַּחֲרוֹר הָאוֹרֵחַ. רַבִּי אֶהְרֹן לֹא עָשָׂה מִכָּף עֵגְלוֹ, אִךְ מוֹבֵן שְׁלֵא הָרִים רֹאשׁוֹ כְּדִי שְׁלֵא יִפְשַׁל חֲלִילָה בְּרִאִיָּה אֲסוּרָה.

הַשׁוֹמְרִי אֲמוּנִים אָכַל אֶת סַעֲוֹדָתוֹ וְשׁוֹחַח בְּדַבְרֵי תוֹרָה עִם הַבַּעַל הַבֵּית כְּאֱלוֹ לֹא אַרְע דְּבַר, כֹּף עָשָׂה בְּקַבְיֵעוֹת מִשָּׁן שְׁנַתִּים, כִּי הָיָה בַעַל הַבֵּית זֶה מַחְשׁוּבֵי הָעִיר, בְּמִילֵי דַּעֲלָמָא וּבְמִילֵי דְשְׂמִיא.

אחרי שָׁנִים כְּשִׁסְפֵּר לְתַלְמִידָיו אוֹדוֹת כָּף, הַתְּבַטָּא וְאָמַר, "תִּאֲמִינוּ לִי בְּנֵי שְׁבָרוֹךְ ה' בְּכָל מִשָּׁן זְמוֹן אֲכִילְתִּי אֶצְלָ בַעַל הַבֵּית זֶה, מֵעוֹלָם לֹא רְאִיתִי אֶת בְּנוֹתָיו, אֶפְלוֹ בְּשׁוֹגֵג, מִמֶּשׁ הִיְתָה לִי שְׁמִירָה עַלְיוֹנָה בְּכָף. (עוֹבַדא דֶּאֱהֹרֵן פ"ז)

וְלֹא תִתּוֹרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זְנִים אַחֲרֵיהֶם לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעֵשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהִיתִים קֹדְשִׁים (טו לט)

הַגִּיעַ יְהוּדִי אֶל הָרָה"ק רַבִּי יְרַחֲמִיאֵל יִשְׂרָאֵל יִצְחָק מֵאַלְכַּסַּנְדֵּר זִיע"א, בַּעַל הַיִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סִגְלָה לְזָכֹר אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לּוֹמֵד, וְהַרְבִּי נִעְנָה לְבִקְשָׁתוֹ, וְנָתַן לוֹ עֲצָה כְּסִגְלָה.

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

הרי"ם אשר בווארשא, כשהחדושי הרי"ם מכבדו ומחבבו בפני כל.

ספר ר' בונים משמשו של החדושי הרי"ם, כי באחת הפעמים שהיה רבי שמעון אצל החדושי הרי"ם, הוא שאלו כמה פרטים מעניני אביו **החתם סופר** זצ"ל, והחדושי הרי"ם דבר אז הרבה בשבח גדלת תורתו וצדקתו וענותנותו של החתם סופר.

בין הדברים ספר רבי שמעון כי אחר שגלקח מאביו ילד שעשועים בן י"ב שנה, הוא הצטער מאד ולא רצה לקבל תנחומיו, באמרו שהיה לילד נשמה גדולה מאד.

רבי שמעון ספר שראה כי נכנס לבית איש לא מְכַר ומסתגר עם אביו בחדר לזמן ממשך, ומאחורי הדלת נשמע כי מדברים יחד זמן רב, הדבר היה לפלא, כי אביו באחת הסיים דעת מהאבלות.

כאשר יצא האיש, נכנס רבי שמעון וראה את פני אביו שנשתנו לטוב, ופניו מפיקים חדוה. שאלו על מהות האיש ההוא, ואמר שהיה הוא אֵלֶיהו הנביא זכור לטוב, ענהו החדושי הרי"ם, "הכי זה הוא חדוש על אביכם".

ספר ר' בונים משמשו כי כשיצא רבי שמעון את הבית, התבטא החדושי הרי"ם בצניי אנשיו, "הוא מספר חדוש שראה אצל אביו את אֵלֶיהו הנביא, אם הייתי יודע שיהיה תועלת עבורכם, הייתי מראה לכם הרבה פעמים את אֵלֶיהו הנביא". (מאיר עיני הגולה אות תרי"ג)

ספר הרה"ק החדושי הרי"ם זיע"א, הרב בעל **נעם מגדים** זצ"ל, הודפנו לקוזניץ ונכנס להתארת בבית הרה"ק **המגיד מקוזניץ** זיע"א, והשיחה נסובה מענין גלוי אֵלֶיהו הנביא זכור לטוב.

בין הדברים התבטא הרבי מקוזניץ ואמר, כי אין לו גלוי אֵלֶיהו הנביא, אמר לו אורחו החשוב, הלא שמעתי מהרה"ק **רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב** זיע"א, שספר כי ארע ונתאחר זמן מה בו לא בא אליו אֵלֶיהו הנביא.

כשבא אֵלֶיהו שאלו מה זה ועל מה זה, והשיב לו לאמר, "אליך אני בא בכל עת וזמן שאני רוצה, אולם נמצא יהודי בפולין, אשר אליו הנני מְכַרָח לבוא בכל עת שהוא רוצה, מהאי טעמא נתאחרתי עד כה".

שאלו רבי יחיאל מיכל מי הוא האיש הלזה ממדינת פולין, ואלֵיהו השיב כי הוא המגיד מקוזניץ, אם כך מדוע אתם אומרים שאין לכם גלוי אֵלֶיהו הנביא. השיב לו המגיד, הלא גלוי אֵלֶיהו לגלוי אֵלֶיהו, אינו דומה.

סים החדושי הרי"ם ואמר, כי בודאי פן הוא כְּאִשֶׁר אָמַר הַרְבֵּי מְקוֹזְנִיץ, הלא בהיותו כְּבֵן חֹמֶשׁ שָׁנִים, הָיָה לוֹ גְלוּי אֵלֶיהו הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב". (וילקט יוסף)

מספר פעמים בקר **רבי שמעון סופר** זצ"ל אב"ד קראקא בבית הרה"ק החדושי

מילין קירין והודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזָה־תָא

חֲזָה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כל יהודי שליח מצוה בעולם הזה

עצמו וכוחותיו, כי כפי פחיתות השליח ומיעוט כוחו כן נצרך לעורר עצמו להיות זהיר לא להפסיד את השליחות. וגם צריך לדעת 'מהות השליחות' והציווי שנשלח עליו, כי אם תהיה השליחות דבר קשה וכבד יוכל השליח להצטרק אם יתשל בשליחותו, אבל אם תהיה השליחות דבר שבנקל לקיימו לא יהיה פתחון פה לשליח אם לא יוציא השליחות אל הפועל. והדבר האחרון שצריך השליח לדעת, 'מהו השכר' המובטח לו בעד ביצוע השליחות, כי כפי ריבוי השכר המובטח לשליח כן ראוי להתאמץ בקיום השליחות והוצאתה אל הפועל.

משל ליוצא לדרך רחוקה שיש לו לזכור תמיד מי הוא ולמה נשלח

משל למה הדבר דומה, לאדם שחי חיי דחק וקושי וכמעט ולא הרוח לפרנסתו, עד שהמצב הגיע לידי כך שאין לו ולילדיו לחם לאכול ובגד ללבוש. לימודענו היה כישרון מופלא לקלוע אריגים באופן מעורר השתאות, אך במקומו לא היה איש מעריך את זה, שכן אנשים פשוטים היו. באחד הימים שמע מחבר על מקום מרוחק שבו אנשים אמידים המוכנים לשלם הון רב בעבור שטיחים מיוחדים שאותם ידע טוב לקלוע, וכאשר יסע לשם יחזור מלאו חפנים כסף וזהב להחיות בהם אנשי ביתו. אך אליה וקוץ בה, ידוע ידע כי במקום זה לא תהיה תפארתו הרוחנית לשלל, הן מקום אנשים מגושמים בתענוגות עולם הזה הוא, ולפיכך, מאחר היותו ירא שמים, דוחה היה מיום אל יום את רעיון הנסיעה.

לימים הדרדר המצב והחמיר, עד שנאלץ לצאת לדרך המסוכנת כדי להביא טרף לביתו. אך מאחר שרצה לשמור על עצמו, כינס את כל חבריו וידידיו ויספר לפניהם את מצבו ואת מהות המקום אליו עתיד הוא לנסוע בקרוב, ובכך ביקש מהם עצה הוגנת כיצד יוכל להישמר בארץ גזרה. כל אחד מידידיו המליץ לו, מה כדאי שיקבל על עצמו תקנה שתהיה כחוק ולא

שֶׁלַח לָךְ אַנְשִׁים וְיָתְרוֹ אֶת אַרְץ כְּנָעַן (יג ב). ובסוף הפרשה נאמר (טו לט-מ): **וְהִנֵּה לָכֶם לְצִיצַת וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מַצּוֹת ה' וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם, וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרָי לְבַבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֹתָם זְנִים אַחֲרֵיהֶם. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֶת כָּל מַצּוֹת ה' וְהֵייתֶם קֹדְשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם.**

בספרים הקדושים מבואר כי המרגלים היו אנשים גדולים מאוד, אך עם זאת מאחר והיו שליחים ושליחו של אדם כמותו היה להם להתבטל לשולח, וכאשר לא התבטלו התרחקו ונאבדו מתוך הקהל. מבאר **השפת אמת**, עניין זה הוא בכל אחד ואחד, כי כל יהודי נשלח לעולם לשם תיקון דבר מסוים ובכלל לעשות רצון יוצרו בתוך כל ההבלים המסתירים את קדושתו בעולם הזה, וכך כתוב בפסוק (משלי כב כא) 'להשיב אמרים אמת לשולחין'.

וכפי שכתב בכמה מקומות בפרשתנו על מה שאמר במדרש (תנחומא א, במדב"ר טז א) 'שאיין לך חביב לפני הקדוש ברוך הוא שצליח מצוה שהוא משתלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצליח בשליחותו', ומבאר (תרל"ב ד"ה במדרש) בשם זקינו **החידושי הרי"ם ע"ה**, כי כולנו שולחי מצוה שנשתלחנו מה' יתברך בעולם הזה לקיים מצוותיו, שכן לא היתה אפשרות להמשיך את קדושת ה' יתברך בעולם הזה כי אם ע"י בני ישראל בעבודתם. ולמען שיצליחו בשליחותם ניתנו לבני ישראל המצוות, שמכוחם יוכלו להתקיים בעולם הזה בקדושתם ולהצליח בשליחותם.

ד' תנאים הנדרשים להצלחת השליחות

והנה, בכל שליחות ישנם ארבע הקדמות הנצרכות לדעתם תחילה כדי שיבוא לקיים השליחות בשלימות, וכך מפרט **העוללות אפרים ע"ה** (מאמר קסט), ראשית כל יתבונן השליח 'מי' הוא המשלח אותו, כי לפי מעלת המשלח כן תגדל חשיבות השליחות. ועוד צריך השליח ליתן אל לבו 'מהות

המשך בעמוד הבא

ככל וטיפש הוא השוכח מטרת שליחותו, והנה עתה נשאר הוא חרב מכל וכל, את השליחות לא ביצע באשר כילה ממונו בתענוגות, ואת בני ביתו לא השביע בנפש ולא תרם מאומה ברוח. אך גם זאת ידע כי את הנעשה אין להשיב, את העוול הנורא והמחפיר עשה הוא כמו ידיו.

הנשמה יורדת לעולם בשליחות קודש ועליה להיזהר שלא לשכוח בית אביה

הנמשל הוא כך, כל יהודי הינו שליח מאת הקב"ה לקיים מצוותיו בעולם הזה, אך בעוד נשמתו תחת כסא הכבוד אין לה אלא ליהנות מזיו השכינה וכולה רוחנית, אך כאשר נשלחת היא לעולם מהסיבה כי רק כאן יכולה לקבל שכר על מעשיה, שכן עד עתה אכלה משולחן אביה 'נהמא דכיסופא' (מגיד משרים בראשית) שכן 'כל האוכל דלאו דייליה בהית לאיסתכולי באפיה' (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג), יודעת הנשמה מה מסוכן הוא העולם להשכיח ממנה כור מחצבתה, ויודעת כמה קשיים יהיו לה באמונה בה' ובקיום מצוותיו, כי העולם הזה מלא גשמיות המסתירה את אור ה'.

כשאין ברירה, כופה הקב"ה על הנשמה לרדת לעולם, ונותן לה תורה ומצוות שיזכירו לאדם מהיכן בא ומהי מטרת שליחותו. בתחילה אכן צובר ממון רב של תורה ומצוות, ואף שולח מכתבים הלא הם תפילותיו המעלות נחת רוח לפני הקב"ה, אך עם הזמן מושפע מהסביבה ומתגשע עד כי שוכח בית אביו ומכלה כל שצבר בשביל העולם הבא, בעבור דברים נפסדים וחסרי ערך. בבוא היום חוזרת הנשמה לביתה תחת כסא הכבוד ורואה עד כמה שכחה מקור מחצבתה, ואם רוצה להתנחם לכל הפחות בבניה שהם תולדות מעשיה וליהנות מזיו השכינה, מתברר לה שגם את הקירבה הזו שכבר היתה בידה קודם צאתה לדרך, גם אותה הפסידה. כמה תתמרמר על מצבה בראותה ששכחה מטרת שליחותה לעולם ובזבזה כל שבידה, והשחירה פניה בתאוות, אך את הנעשה אין להשיב.

יעבור, לזיכרון מהיכן בא ולאיוזה מטרה נסע, בכך קיווה שלא ישכח חלילה מוצאו ומשפחתו וימשיך לדאוג להם בשליחת כספים ובמכתבים כפעם בפעם, ובודאי יעלה על ליבו את מצבו הרוחני שעד כה היה קשור בו, וחלילה לא ידרדר עצמו עם אותם אנשים מגושמים לבורות נשברים של תהום והבל.

כששכח מי הוא ומהי השליחות הדרדר והזיק יותר משהרויח

כך יצא לדרך לארץ רחוקה בכל המובנים הן בגשמיות והן ברוחניות. בהגיעו למקום אכן נוכח כי ישנו ביקוש רב לטטיחים הייחודיים שידע לקלוט ביד אמן, במרץ רב כנס אל המלאכה, וכך הלך שמו הטוב והתפרסם בקרב הסוחרים העשירים שהווילו ממון רב עבור מעשי ידיו הנפלאים. כמוכן שמיד החל לשלוח לביתו סכומי כסף מכובדים בצירוף מכתבי שמחה וברכה. אמנם חלף לו הזמן ונתן בו את אותותיו, כאשר אט אט החל לחבור לאנשים גסים ופורקי עול, עד ששכח מטרת ביאתו לארץ רחוקה זו, וכן נשכחה ממנו משפחתו המצפה לחזרתו אז יוטב להם המצב בביתם, ועם הזמן חדל לשלוח אפילו מכתבים, ואת זמנו וממונו כילה בתענוגות הבל ורוח.

שכח מיהו היה, שכח את הבטחתו לעצמו להתחזק בכל עת ולזכור לשם מה נשלח למקום רחוק זה, ושכח את בני ביתו וילדיו המצפים לשובו. וזגתו לא ידעה את נפשה מרוב דאגה, לא היו אמצעים להשגת מידע אודות בעלה האבוד, מצב הפרנסה נעשה דחוק יותר ויותר, הילדים התחילו להיות חולים וגם מצבם הרוחני הדרדר באופן מחריד באשר לא היה מי שיפנה אליהם וישים עינו וליבו למצבם.

רק לאחר שנים רבות חזר מיודענו לביתו, ההתגשמות נתנה בו אותותיה, ותקוותו להתנחם במצבם הרוחני של ילדיו הכיבה לו ושרבה את ליבו. חרטה עצומה אחזה בו, כמה

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

חטאי דור המדבר - חטאים דקים ביותר

כל חטאי דור המדבר שנזכרו בתורה הם בבחינת 'דקה מן הדקה', ורק לגודל מעלתם נחשבו לחטאים, ולכך אין לתמוה האיך דור דעה שעמדו רגליהם על הר סיני ושמעו מפי הגבורה עשרת הדברות, ירדו כל כך ממדרגתם ונכשלו בכל האמור עליה, כי רק לפי רוממות מעלתם נחשב להם פגם באותם העניינים. בזה פירש הרה"ק רבי מנדל מרימנוב ע"ה מה שאנו מוצאים שכל עניין דבר שבקדושה בפני עשרה מישראל נלמד מעדתו של קרח ומעדת המרגלים (ראה מגילה כג.), אף שלכאורה היו באותה שעה במדרגה נמוכה ביותר, מכל מקום דוקא מאותם הכתובים נלמד מעלת עדה שבישראל להזכיר בתוכה דבר שבקדושה, כי בודאי גם באותה שעה היו במדרגה גדולה, ורק לפי מעלתם נחשב להם לחטא ועוון.

ברזא דאז"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

זכור ושמור - זכירת הלימוד תלויה בשמירתו בקדושה

וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרַי לְבַכְכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם וְגו'
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ (טו לט-מ). הרב הקדוש רבי חיים
ויטאל ע"ה אומר משמו של האר"י הקדוש ע"ה
(ספר הליקוט'ים תהלים נ), על האדם לטהר
עצמו בקדושה כדי שיוכל לבוא ללימוד
התורה, כי קדושת התורה אינה חלה באדם
קודם שיכין עצמו כראוי, להיות כלי מוכן
להארת התורה בנפשו. כדוגמת האש שאינה
נאחזת יפה בשמן ופתילה שאינם נקיים, כך
גם נצרך הכנה מתחילה להיות ראוי לקדושת
התורה, והרמז לכך הוא, שקודם אותיות
'תורה' באות האותיות 'קדשה', שקודם האות
ת' נמצאת האות ר', קודם הו' האות ה', וכן על
זה הדרך יוצא אותיות 'קדשה', לרמזו לו לאדם
שיקדש עצמו מתחילה כדי שיהיה כלי מוכן
למעלת התורה.

זוהי בחינת מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג
מ"ט) 'כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו
חכמתו מתקיימת', שיש להקדים יראת שמים
ללימוד התורה שהיא החכמה האמיתית
חכמת התורה. ואף שאי אפשר לבוא ליראה
בלי תורה, כמו שאמרו (שם פ"ב מ"ה) 'אין בור
ירא חטא ולא עם הארץ חסיד', מכל מקום אין
להתחיל בלימוד התורה מבלי להקדים תחילה
את היראה, כלומר, יקדים במחשבתו יראת
חטאו לחכמתו, שיחשוב בליבו אלמד בשביל
שאהיה ירא חטא (רע"ב אבות פ"ג מ"ט).

הזיכרון בתורה תלוי במידת שמירתו
בכלל 'חכמתו מתקיימת', הוא שככל שיתעלה
האדם בקדושה כך יזכה שהתורה הקדושה

תישאר אצלו בזיכרון תמיד. וסימן זה בידך,
מי שיש לו זיכרון טוב, הוי אומר שזכה לקדש
נפשו ורוחו בקדושה עליונה. כמו שהיה
מעשה, שהגיע אדם למו"ר אבי הקדוש ע"ה
והתאונן שאין לו זיכרון בתורה. אמר לו מו"ר
אבי ע"ה, 'זכור ושמור בדבור אחד נאמרו' (ר"ה
כז), כשיש 'שמור' ששומר עצמו בקדושה, יש
גם 'זכור' יש בו הכח לזכור את התורה שלומד.
כי הזכירה באה מכח הקדושה, ממילא כשיש
לאדם קדושה יש לו גם זכירה.

וזה מה שרמזה לנו תורתנו הקדושה ולא
תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אם תשמרו
עצמכם בקדושה שלא לתור אחרי מחשבת
הלב וראיית העין, למען תזכרו יהיה זה הדבר
סגולה בדוקה לזכור את התורה.

קבלת עול מלכות שמים - ראשית כל היום

בתחילת התורה נרמזה קבלת עול מלכות
שמים הקודמת לכל דבר, כמו שכתב בפני דוד
להחיד"א (בראשית א א) ששמע מזקן דחיל
חטאין, וכן כתב גם מו"ר זקני ע"ה במחשופי הלבן
(שם ד"ה עוד בראשית), כי תיבות 'בראשית
ברא' עם ב' הכוללים עולה 'שמע ישראל ה'
אלקינו ה' אחד, 'להורות דעיקר הבריאה היא
על בני ישראל, כדי שידעו ויכירו שהשם הוא
אלקינו והוא אחד מיוחד, וחייבים לאהבה
וליראה אותו ולייחדו בייחוד שלם. הוסיף על
כך החיד"א שראה כן בספר צבי קודש (פתיחה
לברכות) דמהאי טעמא פתח רבינו הקדוש את
סדר המשניות במצות קריאת שמע כדאיתא
(ברכות ב.) 'מאימתי קורין את שמע בערבין',
שתחילה לכל דברי התורה שבכתב ושבעל
פה, יש לו לאדם לקבל עליו עול מלכות שמים.

בבוקר ובערב, משפיע על כל מעשיו שבכל היום והלילה, בשבתך ובלכתך וכו'.

בכך יבואר מה טעם נרמזה קריאת שמע בתחילת תורה שבכתב, וכדלעיל 'בראשית ברא' גימטריא 'שמע ישראל' וגו', שרומז על קריאת שמע של שחרית שהוא היסוד של כלל התורה, ותורה שבעל פה פותחת 'מאימתי קורין את שמע בערבין', שכח קריאת שמע של ערבית אף הוא נותן כח לסיים את היום בקדושה^א, ולא זו בלבד אלא שנותן כח לכל הלילה שהוא זמן תורה שבעל פה.

ויתכן שמחמת זה הסמיכו חז"ל את מצות קריאת שמע לתרומה, כדאיתא 'מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן', שעניינה של קריאת שמע בערב היא לקדש את הלילה שיש בו רושם טומאה ככהן שנטמא, ובכח קריאת שמע לטהר את הלילה שיהיה כולו בטהרה לשם שמים, בבחינת 'ומבלעדי אין אלקים'.

מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה

סוף דבר יש לחדד את הידיעה, אמנם כל אדם משתוקק מתחילתו לעשות רק טוב, אבל לא תמיד הוא זוכה להוציא מחשבתו הטובה אל הפועל, ועל כגון זה אמרו חז"ל (קידושין מ.) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, כי אפילו שהמעשה אינו בשלימות אבל הקב"ה מצרף אליו גם את המחשבה ומשלם שכר לפי ערך המחשבה הטובה, ולכן יהיה זהיר תמיד לקדש מחשבותיו בתחילת היום, ואף שאחר כך נופל הוא ממדרגתו הקב"ה ברוב רחמיו יעלה עליו כמי שזכה להוציא מחשבותיו למעשה. ועל פי זה אפשר לפרש הפסוק (תהלים סב ג) לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, שהקב"ה משלם שכר טוב לאדם 'כמעשהו' היינו בכ"ף הדמיון יותר מכפי מה שעשה בפועל.

כאשר מקדש עצמו בתחילת היום נמשך אחריו כל היום ונעשה כולו מקודש

ובדברינו יש לומר עוד בטעם שנרמזה מצות קריאת שמע תיכף בתחילת התורה, דהנה, כתב המגיד מדובנא ע"ה בספרו אהל יעקב (תזריע ד"ה והנה רז"ל), שלפיכך אמרה תורה לקרוא קריאת שמע בבוקר ובערב, כי מיד עם תחילתו של יום, כאשר נשמתו של האדם חוזרת ממקום גבוה בצל נשמות הצדיקים, ועדיין רוח ה' נוססת בו, כאשר מיד ממשיך את רוח הקדושה, ומקדש תחילתו של יום, קרוב לודאי שיתהלך כל היום תחת עול מלכות שמים. ובלשונו של המגיד: כי האדם כאשר יעמוד בבוקר יתן בליבו יראת ה' ראשית דעת, ויבלה שעה או שתיים בעבודה, מה מאוד יקל עליו עבודת כל היום כי צדק לפניו יהלך ולדרך הזה ישם פעמיו כל היום, ובהיפך אם כאשר יקום ממיטתו יתחיל את היום בענייני עולם הזה אחר כך ילך שובב בדרך ליבו כל היום כל עתו ורגעיו.

ועל כך כתיב (ישעיה מד ו) 'כה אמר ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים', כלומר, הבט נא וראה בתחילת כל דבר מי הוא המתחיל והראשון, אם מחשבת האדם נתונה ל'אני ראשון', שזוכר ועובד בתחילת הדבר את הבורא, וכן בסיום כל דבר, זוכר ורואה כי 'אני אחרון', שמסיים את הדבר לשם שמים, אז 'ומבלעדי אין אלקים', כי הוא יתברך בהיותו ראשון ואחרון הוא המסבב את הכל, וממילא נעשה כל המעשה מקודש בבחינת 'בלתי לה' לבדו'.

כך הוא בכל דבר ומעשה, וכן הוא בתחילת כל יום ובסיומו, ולכן קוראים קריאת שמע בבוקר ובערב, שע"י זה נעשה כל היום לשם שמים. ואכן בקריאת שמע נאמר 'בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך', שכח קבלת עול מלכות שמים שמקבל האדם

א. ובלילה עת שיכבה ומנחה צריך גם כן קבלת עול מלכות שמים, שגם בשיכבו על מיטתו ידע לפני מי הוא שוכב כמו שכתב בהג"ה דרש אורח חיים (צדקת הצדיק אות ג).

סגולת השכמת הבוקר לעבודת ה'

כמה שניתן את ההתלהבות הראשונה שלא יבוא לבחינת מצות אנשים מלומדה' (ישעיה כט יג), שעל כך מתאונן הנביא 'ען כי נגיש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה'. ועל כך בא ציווי התורה (דברים כג כד) 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת', ופירש **התפארת שלמה** (לשבועות ד"ה זכור) שמדרך העולם בשעת הנדר האדם נודר בחשק נמרץ ואחר כך מתקרר החשק, ולזה מעורר הכתוב 'ועשית כאשר נדרת', באותה התלהבות שהיתה בך בשעת הנדר, 'מוצא שפתיך תשמור' להעלות בזכרוןך בשעת העשיה את החשק והרצון שהיו לך בשעת הנדר. שעל ידי שהאדם מקבל על עצמו בלב שלם לעבוד את ה' יתברך, הקבלה עצמה נותנת בו את הכוח להוציאה אל הפועל ולקיים מה שקיבל על עצמו, כמו שכתב **בשפת אמת** (כי תצא תרל"ח ד"ה מוצא) על הכתוב 'מוצא שפתיך תשמור' שעל ידי כן 'ועשית כאשר נדרת', כי קבלת האדם עושה רושם לסייע בידו.

תוקף המחשבה כשמוציא אותה בדיבור

הכתוב אומר (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפִּיךָ ובלבבך לעשותו, ונרמזו בפסוק זה שלושת חלקי העבודה, מחשבה דיבור ומעשה, והם הכוללים את כל עבודת ה' מתחילה ועד סוף. וראשי תיבות של 'ב'פִּיךָ ובלבבך לעשותו' הם 'בו"ל', וכן ראש ואמצע וסיום התורה גם כן האותיות 'בול', כי התורה פותחת באות ב"ת של 'בראשית', ואמצע התורה באות ו"ו של 'אחון' (ויקרא יא מב), וסיום התורה באות למ"ד של 'ישראל'. כי באותיות אלו נרמזו יסוד כל התורה 'בפִּיךָ ובלבבך לעשותו' דהיינו 'דיבור מחשבה ומעשה'. אמנם צריך להבין מפני מה הקדים הכתוב את הפה לפני הלב, והרי הדרך היא שמחשבת הלב קודמת לדיבור הפה. אלא לפיכך הקדים הפה קודם ללב להדגיש כי עיקר מעלת המחשבה כשמוציאה בפיו, שכן מחשבה שהאדם מוציאה בפיו של לה יתרון כוח על פני מחשבה שאינה אלא בהרהור הלב. והנה בגמרא אמרו (קידושין מט:) שהמקדש את

וְהָיָה בְּאַכְלֵכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרִימוֹהָ לָהּ. רֵאשִׁית עֲרֹסְתֵכֶם חֲלָה תְרִימוּ תְרִימוֹהָ גֵרֶן כֵּן תְּרִימוּ אֹתָהּ. מִרֵאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרִימוֹהָ לְדֹרְתֵיכֶם (טו י"ט כא). ראשית דברינו נקדים להתבונן, מפני מה הוא הדבר, שבעת שמתעורר האדם לעשות מצוה הרי שהוא מלא התלהבות והשתוקקות לקיים אותה כהוגן בכל דקדוקיה וכוונותיה, אך כשמתחיל לקיים את המצוה בפועל נחלשת התלהבות ואינה עולה בידו כרצונו, כי מדרך הטבע ככל שחולף הזמן מתמעטת ההתלהבות כמצות אנשים מלומדה. אולם ביאור העניין כפי שביארוהו צדיקי אמת ע"ה, כאשר מעורר האדם את הרצון אין מבחין בכך אלא הקב"ה, התלהבות זו שמורה היא מן המקטרגים ועולה לרצון, אבל כשמקיים את המצוה במעשה מתגלה הדבר ליצר הרע, או אז מתעורר כנגד האדם להסיח דעתו ולהפריע לו בקיום המצוה.

אם כן מהי העצה להינצל מקטרוג היצר. יעשה כסדר הזה, לפני קיום המצוה יקבל על עצמו בדחילו ורחימו לקיים המצוה במסירות נפש, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וייחשב (קידושין מ.), ויחשב לו כאילו קיים את המצוה בשלימות כרצונו, ועל ידי זה נחלש כוח היצר ואינו יכול למנעו מקיום המצוה, אחרי שכבר נרצתה מחשבתו הטהורה, ומעתה שוב יוכל לעשות המצוה בהתלהבות כשאיפתו.

ועל דבר זה כתבה תורתנו (להלן ל ג) 'איש כי ידור נדר וגו' ככל היוצא מפיו יעשה', כפי שביאר **השפת אמת** (מטות תרל"ט ד"ה במדרש ונשבעת) להבין מדוע כתבה תורה 'ככל' בכ' הדמיון, היה לה לומר 'כל היוצא מפיו יעשה'. אלא כותב השפת אמת יסוד גדול, וכאמור, כי להגיע לדרגה שהאדם יעשה באותה ההתלהבות שהיתה לו בתחילה כמעט ואין אפשרות כזאת, והלא 'אין הקב"ה בא בטרונים עם בריותיו' (ע"ז ג), לכן אמרה תורה 'ככל' - עשה קרוב ככל שתוכל להתלהבות שהיתה לך בראשונה.

הקבלה בדיבור פיו מועילה לשמר ההתלהבות

על כל אדם מוטל לעשות פעולות כדי לשמר עד

ואתו כאילו הוא שרוי בעליונים, ומתוך כך מתעורר בו רצון להוסיף ולקיים עוד מצוות ולהתגבר על היצר הרע.

כשיקדש איבריו בתחילת היום לא יפריעוהו מלהוציא מחשבתו אל הפועל

לאחר הקדמה זו בה נתבאר כמה גדול כוח הקבלה בפיו עד שנונתת כח לקיים כל המצוה, נבאר בזה כי יש בידנו ממש עצה חזקה שבאמצעותה נוכל לכוון מעשינו כרצונו יתברך ונזכה לקדש כל יום מחיינו בעבורו יתברך. עצה זו כתובה לפנינו והאיש הירא בודא ישים עיניו וליבו לראות מה שכתבו רבותינו הקדושים, ומהם השתיתו דבריהם על הנאמר בפרשתנו **ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כותרימו אותה. מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם** דהנה ביאר הרה"ק רבי יהושע **מבעלזא ע"ה** מהו שמצינו במחשבת האדם שיש בה הרבה יותר התלהבות ולאחר מכן בשעת מעשה ניכר הריחוק מהתלהבות זו, וביאר, כי המחשבה מצד הנשמה הקדושה, ולכך מיד כשמתעוררת מחשבת מצוה בוער לב האדם כאש לעשות רצון אביו שבשמים, אבל כשמגיע הזמן לבצע מחשבתו בכלי המעשה והגוף המגושמים מסתלקת ההתלהבות הראשונה והתשוקה נחלשת.

והעצה לכך היא, שתיכף בקומו בבוקר יקבל עליו עול מלכות שמים שלימה, וימליך עליו את הבורא ברוך הוא על כל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו, וכיון שיקדש איבריו וגידיו בקדושה של מעלה ממילא יהיה בכוחו להוציא אל הפועל מחשבתו הטובה, כי לא יפריעו לו גשמיית האברים אחר שכבר הכניסם בעול מלכות שמים.

וכך היה מפרש הרה"ק רבי זושא מאניפולי ע"ה, **בבואכם אל הארץ** מיד כשבאה הנשמה לעולם הזה בקומו ממיטתו, **ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה'**, עריסה לשון מיטה, שמיד כאשר תקומו מהמיטה **תרימו תרומה** להפריש את עצמכם לשם ה', במחשבה בדיבור ובמעשה, וכמו שיקבל עליו האדם מיד בקומו ממיטתו ככה יהיה אצלו כל היום, ועל ידי **תרימו תרומה** תהיה שארית היום מקודשת כמו תבואה אחרי שהפרישו ממנה תרומות ומעשרות.

האשה על מנת שהוא צדיק חוששים לקידושי שמה הרהר תשובה בליבו, וצריך להבין מדוע לא חוששים כך בכל פסולי עדות שמה הרהרו תשובה בליבם, ופירש **בלחם משנה** (אישות פ"ח ה"ה) שהמקדש אשה הרי אמר בפירוש שהוא צדיק גמור, ולכן יש לחשוש ביותר שמה הרהר תשובה בליבו, אבל פסולי עדות שלא אמרו מאומה אין לנו לחשוש שמה עשו תשובה. ויש להוסיף ביאור בדבריו שמחשבה שמוציא האדם בשפתיו יש לה תוספת כוח על פני מחשבה גרידא, וכיון שאמר בפיו שהוא צדיק לכן יש יותר תוקף למחשבתו וחוששים לקידושי, ובזה יובן שפיר לשון הכתוב 'בפיך ובלבבך לעשותו', הקדים את הפה לפני הלב, כי מאחר שדיבר והוציא בפיו שהוא צדיק לכן יש לחשוש ביותר למחשבתו ולהרהר ליבו, אבל בלי הקדמת דיבור פיו אין לחשוש למה שהוא מהרהר בליבו.

הקבלה בפה מסייעת לקיים הדבר למעשה

וכל קבלה טובה ורצון טוב של האדם יש תועלת מרובה אם מוציא הדבר בפיו, כי פה האדם מקודש בקדושת כלי שרת, ומשום כך הקדימו הכתוב לפני 'ובלבבך', ועל ידי שמקבל על עצמו בדיבור ואמירה מקבל תוספת כוח לעמוד בקבלתו הטובה, וכמו שנרמז כאן בפסוק 'בפיך ובלבבך לעשותו', על ידי הקדמת הדיבור והמחשבה 'בפיך ובלבבך' זוכה להוציא הדברים אל הפועל 'לעשותו', כי מן המחשבה והדיבור נבראים מלאכים טובים המסייעים בידו להשלים מחשבתו ולהוציאה אל הפועל.

קבלה טובה משפיעה על האדם אור המקיף וכבר נודע מה שכתב **רבי חיים מוואלווין ע"ה** בספרו **נפש החיים** (שער א פ"ו הג"ה ב) שבשעה שאדם מישראל מקבל על עצמו לקיים מצוה הרי הוא מעורר רושם בעולמות העליונים, כמו שאמרו חז"ל (יומא לט.) המקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, וככל שמרבה להמשיך קדושה עליונה על ידי כך הוא דבק בה' יתברך בעודו חי בעולם הזה, ואותו האור מקיף אותו ומקדש אותו ומסייע בידי לקיים את המצוה ולהוציאה אל הפועל, ואחרי שזוכה להשלים את המצוה מתחזק אותו האור להקיף

י"א לאור ע"י מנחם אור לוישי"ם
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור
 מצדו של כותב מנחם אור לוישי"ם
 פניצוב נעמונד: שוקי קוק

פרשת שלח

פרשת חלה, פרשת נסכים ומצות הצדקה

חושיו המחודדים של הסוחר הנודע החסיד רבי מאיר ממיר לא אכזבו אותו כמעט מעולם. אמרו עליו שעיני נשר יש לו, כאלו היודעות לזהות ממרחקים עסקאות טובות ומניבות. מהלך היה רבי מאיר בירידים הגדולים ובוחן את הסחורות השונות והמגוונות המוצעות למכירה. משוחח קצרות עם הסוחרים והאיכרים, עומד מעט על המקח, ועד מהרה מגיע לעמק השווה. בלחיצת יד היה מסכם את העסקה, והפועלים של המוכר היו ממהרים להעמיס את הסחורה על אחת מעגלותיו של רבי מאיר העושות את דרכם אל המחסן הגדול.

וד סוחרים רבים היו מהלכים בשבילי היריד, מחפשים את הסחורות הטובות והמשתלמות. אך כמעט תמיד היה רבי מאיר היחיד שידע לזהות ראשונה את הפונטציאל. הוא ידע למצוא את אותה סחורה רצויה ואיכותית במחירים נמוכים, ולמכור אותה לאחר מכן ברווחים גבוהים ביותר. והייתה לו גם סייעתא דשמיא מיוחדת לקרוא היטב את לב הקונים, להבין את רצונם, ולהכין להם סחורה כאוות נפשם.

סיד מופלג היה רבי מאיר לרבו הגדול הרה"ק רבי מרדכי מלכוויץ זיע"א ודבק בו בכל ליבו ונפשו. עובד ה' מופלג וירא שמים מרבים. את רוב שעותיו הקדיש לתורה ולתפילה, אלא שמפעם לפעם היה שולח את ידיו בעסקאות שונות וברכת ה' הייתה שלוחה בכל מעשיו. הצלחה רבתית ליוותה את כל אשר עשה במסחרו עד שהיה לנגיד בעמיו. גם כשהיה יוצא לעסקיו השונים ידע רבי מאיר היטב מאין הוא בא ולהיכן הוא הולך והיה מקדש שם שמים ושם החסידות בכל הליכותיו.

ם באותו פעם שרבי מאיר הזדמן לאותה אכסניה קטנה בצדי הכביש הראשי ושהה שם למנוחת הלילה, הוא התנהג בחסידות כהרגלו בבינתו. קם השכם בבוקר ולאחר טבילת טהרה בנהר הסמוך נעמד לתפילת שחרית במתינות, כמונה מעות. עם סיום התפילה, בעודו כורך את תפיליו ומניחם בתיק הקטיפה המהודר, הבחין בקבוצת קבצנים נודדים שהגיעה אל הפונדק וביקשה לאכול ארוחת בוקר.

תי מידות יש בקבצנים המחזרים אל הפתחים: יש כאלו שבגפם יבואו ובגפם ילכו. חיים הם לעצמם, ולבדם ילכו מבית לבית לקבץ נדבות מנדיבי הלב ומעקרות הבית. מעדיפים הם להיות ברשות עצמם ולהתנהל כרצונם. ויש כאלו שחיים בקבוצה מגובשת ויחדיי הולכים הם ממקום למקום. בקבוצות אלו איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק. החיים אכן לא האירו להם פנים, אך הם מוצאים רוגע ונוחם באחדותם ובאחוותם. נוח להם להיות כך יחד מאשר להסתובב גלמוד על פני הארץ. ויש מאותם הקבוצות שאף שותפים הם בפדיון, כל אחד מהם מכניס את הכסף שאסף אל תוך הקופה המשותפת, ובסופו של יום או של שבוע מתחלקים כולם שווה בשווה.

קבוצה שנכנסה לאכסניה הייתה מאותם קבוצות הקבצנים שחבריה התאחדו יחדיו בכדי ללכת בצוותא, ועתה, לאחר שסיימו הליכת לילה מתישה ביקשו להטיב את נפשם בארוחה פשוטה שתתן להם את הכוחות להמשיך בדרכם. בעל האכסניה ידע את אשר לפניו והכיר בקבצנים שאין הם מהלכים בגדולות ובנפלאות. אין הם מבקשים אלא לחם צר ותבשיל חם. תיכף ערך להם שולחן בפאתי האכסניה, הניח לפניהם פרוסות עבות והגונות של לחם כפרי, ולאחר כמה דקות

הגיש להם צלחות מרק חמיצה עם קוביות חתוכות של תפוחי אדמה.

בי מאיר הביט ולא הביט אל עבר הקבצנים. מבטו ריחף עליהם, משל מבקש הוא לרדת לנבכי נפשם, וליבו התמלא ברחמים על אותם אנשים אומללים וקשי יום, שלא זכו להקים בית נאמן משלהם, אין להם בית מגורים לחיות בו, וכל חייהם נעים ונדים על פני הארץ כשהם מקבצים פרוטה לפרוטה שאינם מצטרפות לחשבון גדול.

פתע קלטה עינו חדת המבט של רבי מאיר שאחד מאותם הקבצנים מתנהג באופן שונה משאר אחיו הקבצנים. אותם חושים מחוודדים בהם היה רבי מאיר משתמש כדי לזהות מה היא סחורה נבחרת ומיוחדת מבין הררי הסחורות ועשרות הדוכנים היא זו שעמדה לו גם כעת, להכיר ולראות שאותו קבצן אינו כשאר הקבצנים, וראוי הוא לבחון את דרכיו והליכותיו.

מראהו החיצוני ובלבושיו אמנם דומה היה הקבצן לשאר הקבצנים, פניו היגעות ובגדיו הקרועים היו דומים אחת לאחת לשאר בני מרעיתו, אך תווי פניו של אותו קבצן הסגירו את השוני בינו לבינם. רבי מאיר התבונן שוב ושוב, וכל שהרבה בכך הוא הגיע למסקנה כי הוא אכן צודק: זוי איקוניו של אותו קבצן האיר באור של חכמה ודעת, ניצוץ עילאי האיר מתוך עיניו העמוקות והשקועות, ועדינות רבה אפפה את כל תנועותיו.

מחשבה שניה ושלישית הגיע רבי מאיר למסקנה ברורה, כי אותו קבצן הוא אחד מל"ו הצדיקים ששתלם הקב"ה בכל דור ודור ומצניעים את עצמם ואת מעשיהם למען לא יכירו אותם. לא שיועד היה רבי מאיר בסודם של צדיקים נסתרים ובדרכי גילויים, אלא שקול פנימי לחש לו שמוטב לו אם לא יאבד את ההזדמנות הנדירה להכיר מקרוב צדיק נסתר, וכיון שכן החליט רבי מאיר כי הוא יעשה הכל בכדי להתחקות אחר עקבותיו.

ני אותו רגע שכח רבי מאיר את העסקים המסועפים אותם הוא מנהל ושלמענם בא הנה, והיה מרוכז במטרה אחת ויחידה: להתחקות אחר טיבו של קבצן מסתורי זה ולדעת האמנם הוא שייך לאותה קבוצת צדיקים עילאית המסתירה את עצמה מעיני זרים. כיון שכן, בחר לעצמו רבי מאיר את מקום מושבו בשולחן סמוך לשולחנם של הקבצנים, הזמין גם לעצמו ארוחת בוקר, והיה משים את עצמו כמי שעסוק באכילה גרידא בעוד שעיניו לא סרו לרגע מאותו קבצן, עוקבות אחר כל תנועה ותנועה שעשה.

מעקב הצמוד חזק יותר ויותר את השערתו הראשונה. רבי מאיר הבחין בהבדל התהומי הפעור בין אותו קבצן לחבריו, שבעוד שהם כבר אכלו ברעבתנות רבה, בתנועות גסות אופייניות לגמו את המרק מהצלחות ובלעו את ככרות הלחם בלהט עצום, הרי שאותו קבצן בקושי הצליח להתארגן לקראת האכילה. ראשית כל, הוא נטל את ידיו בכוונה עצומה, לא לפני שבדק את כשרות הספל ושלמותו, ובירך על נטילת ידים בדביקות. אחר כך, בצעדים מדודים ובמתניות רבה פסע הקבצן אל עבר השולחן. התיישב בקצהו, בזק לעצמו מעט מלח, ונטל אחת מפרוסות הלחם שהוגשה לפניו, מתוך כוונה לברך עליה. אלא שלפתע הקבצן ננער ממקומו, השיב את פרוסת הלחם לסלסלת הלחמים, והוציא מאמתחתו פרוסת לחם יבשה, צנים שנראה כעתיק יומין, עליה בירך ואכל ממנה לאיטו.

בי מאיר הבין כי לא דבר ריק הוא. אם הקבצן לקח את פרוסת הלחם והחזירה למקומה, מבכר עליה לחם ישן ועתיק מצקלונו, בוודאי שדברים בגו, ועליו לברר מה הם אכן אותם דברים. הציץ רבי מאיר וראה כי האורח אוכל את לחמו יחד עם מעט ממרק החמיצה, והבין כי יש לו מספר דקות בהם הוא יכול לברר את טיבו של הלחם. וכך היה רבי מאיר באותה אכסניה הן כחסיד מופלג והן כסוחר גדול ומשכנס אל המטבח של

א איש כרבי מאיר יוותר על הזדמנות פז שנקלעה לדרכו. החליט רבי מאיר לקנות את ליבם של חבריו הקבצנים ולדלות מפיהם ידיעה על חברים הנעלם. ניגש אליהם רבי מאיר וחילק לכל אחד נתינה הגונה כיד ה' הטובה עלי, כמו כן מזג לכל אחד כוסית הגונה של יי"ש חריף על חשבונו, ופתח עמם בדברים.

דהכי והכי התקרבו הלבבות ורבי מאיר ניסה לדובבם אודות בן חבורתם שישב כאן מקודם, כביכול יש ברצונו לתת גם לו מטבע יפה וכוסית של יי"ש. נענו הקבצנים ואמרו פה אחד: עליו אתה שואל? חי נפשנו שאין הוא אדם מהשורה. זה שבועות מספר שהוא הצטרף לקבוצתנו, אלא שבמקום שיתנהג כמותנו, יש לו מנהגים זרים ומשונים שאין הדעת סובלתם.

יקש רבי מאיר שיתנו לו דוגמא אחת מהליכותיו, ואחד מהקבצנים שניחון בשפת חלקות החל להסביר בפרוטרוט: הנה למשל, לפני שבוע היה יום חורף קשה מאוד. חלפנו ליד נהר קפוא, ואילו הוא לא מצא לנכון כי אם לקחת גרזן ולקדוח לו חור בתוך עובי הקרח. אם חשבנו שזה לבד שגעונו, התברר לנו שזה הרבה יותר מכך: לא נחה דעתו מאותו חור עד שהוא השתחל לתוכו וטבל במי הנהר הקפואים טבילות רבות, עד שלא הבנו כיצד הוא נשאר בחיים.

מע זאת קבצן אחר ואמר לרבי מאיר: ומה דעתך על מנהגו הקבוע להעלם בתוך סבך עצי היער ולהעלם למשך שעה ארוכה, כשרק קולות שוד ושבר אנו שומעים ממעמקי היער. בוודאי, סיים הקבצן ואמר, כך הוא גם עשה עכשיו, ברח לו אל עצי היער הסמוך ועוד שעה ארוכה יחזור הנה.

בין רבי מאיר שאכן הקבצן עשוי להמצא כעת בתוך היער הסמוך לאכסניה והוא החליט למצוא אותו, ויהי מה. ואכן מאמציו לא היו לשווא, לאחר כמה דקות מצא רבי מאיר את הקבצן עומד בין

האכסניה, מאורע שהוא לא היה רגיל לעשותו, נרעשה הפונדקית, עזבה את סירי הבישול ומחבתות הטיגון, ושאלה את רבי מאיר במה היא תוכל להיות לעזרתו. האם זקוק הוא לככר לחם טרי שזה עתה נרדה מהתנור או שמא יש את נפשו לקבל עוד צלחת מרק מהבילה.

תנועת יד סימן רבי מאיר כי עניינים כיוצא באלו אינם מטרידים אותו, אלא שבא להתעניין אודות סדרי הכשרות הנוהגים כאן. בוודאי שאין הוא מטיל חלילה דופי בכשרות המאכלים, אלא שעם זאת עדיין יש ברצונו לדעת את סדרי הכנת הלחמים: האם הקמח נופה כדת וכדין, האם אין חשש כשרות בחיטים, והאם יהודי הוא זה שאפה אותם. פרט אחרי פרט עבר רבי מאיר ושאל את בעלת האכסניה, והכל התברר להיות ביתרון הכשרות.

ולם משהגיע רבי מאיר לשאלה: האם הפורשה חלה כדת מהעיסה, נזדעקה בעלת האכסניה בקול לא לה וצעקה: רבונו של עולם! אללי לי! שכחתי להפריש חלה מהעיסה כהרגלי מדי יום ביומו. דבר מה הסיח את דעתי וחשבתי שהנה עוד רגע אפריש חלה, אלא שמלאך השכחה השתלט עלי ולא עשיתי זאת. איני יודעת מה קרה לי שנתגלגל לידי מכשול חמור שכזה, ויישר כוחך שבזכותך אלך עתה ואפריש מהאיסור את אלו שעדיין לא אכלו מהלחם.

עת כבר לא היה זקוק רבי מאיר להוכחות נוספות על טיבו של הקבצן. יודע היה בוודאות כי מדובר בצדיק נסתר, איש משכמו ומעלה, והוא ביקש תיכף לקבל את ברכתו של הצדיק. אלא שעם שובו מהמטבח אל חדר האוכל באכסניה הופתע רבי מאיר לגלות כי הקבצן נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. הוא כבר לא ישב יחד עם הקבצנים, מקומו היה ריק, ואף תרמילו לא היה שם. רבי מאיר הבין שבאותם רגעים שהוא שהה במטבח הספיק הקבצן לסיים את ארוחתו, לברך ברכת המזון ולהעלם.

העצים אחוז בשרעפי קודש ומצוי בדביקות עילאית. מתנועע הוא כשפיו רוחש תפילה חרישית.

יראת הרוממות ניצב רבי מאיר בסמוך לקבצן שהתגלה כצדיק נסתר והמתין בחרדת קודש עד אשר כילה את עבודתו בקודש. משהחל הצדיק לשוב על עקבותיו ולחזור אל האכסניה, ניגש אליו רבי מאיר ואמר: רבי, בבקשה מכם, האצילו לי מברכתכם. הביט בו הצדיק הנסתר וביקש מרבי מאיר שיואיל לתת לו סכום כסף לצורכי צדקה. לא המתין רבי מאיר אפילו רגע, שלף מיד את ארנקו ומנה את המעות היישר לידיו של הצדיק שהרעיף עליו ברכות לרוב.

הזדמנות הראשונה שהיה רבי מאיר אצל רבו הגדול הרה"ק מלכוביץ סיפר לו את סיפורו של הצדיק הנסתר אותו גילה באכסניה, כשבזכותו ניצלו מאיסור חלה, ועד לסכום הכסף הגדול שנתן לו לצדקה במעמקי היער.

תפלא הרה"ק מלכוביץ ואמר לרבי מאיר: וכי אינך יודע מי הוא צדיק נסתר זה? הלוא הוא הרה"ק רבי לייב שרה"ס. אשריך שזכית לכל זה.

לפו שנים רבות ורבי מאיר נקלע למלכות מסוכנת של שודדי דרכים שידעה כי רבי מאיר הוא סוחר מצליח, בעל ממון רב באמתחתו וסחורה יקרה בעגלתו. השודדים התנפלו עליו וביקשו לעשותו כמצולה שאין בה דגים. אלא שלפתע הגיעה ובאה קבוצה גדולה של סוחרים שראו את הנעשה והסתערו על השודדים בכל כוחם, עד שידם הייתה על העליונה. השודדים נפלו שדודים ורבי מאיר זכה בחייו וברכשו.

פני השסוחרים נפרדו ממנו לשלום, הם אמרו לו בקול רם: דע לך כי כלל לא היה בתוכניתנו לעבור דרך מקום זה, בדיוק כפי שמעולם לא

עשינו כאן. הרגשנו כוח ממרומים המצווה עלינו ללכת דווקא בדרך הזו, וכעת אנו רואים כי אכן הייתה זו השגחה פרטית כדי להצילך.

בין רבי מאיר כי עליו לעצור בדרכו ולפנות אל רבו הרה"ק מלכוביץ. משהגיע ללכוביץ, פנה אליו הרבי, עוד לפני ששמע מה בפיו, ואמר: דע לך שמידת הדין הייתה מתוחה עליך, אלא שעמדה לך הזכות של אותה צדקה שנתת להרה"ק רבי לייב שרה"ס ובזכותה ניצלת ונקרע רוע גזר דינך.

על הפסוק (קהלת ט ז): **ל'ך אָכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֵךְ וּשְׂתָה בְּלֵב טוֹב יִינֶךָ כִּי כָּבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךָ**, דורשים חז"ל במדרש בפרשת השבוע, כי הפסוק מרמז על שתי המצוות שיש בפרשתנו, מצות הפרשת חלה ומצות הנסכים בקרבנות: **אכול בשמחה לחמך** - זו פרשת חלה, **ושתה בלב טוב יינך** - זו פרשת נסכים.

פירש רבינו הרה"ק השפת אמת זיע"א (תרנ"ב), שבשעה שאדם מפריש מרכושו את החלק לגבוה, אם בהפרשת חלה ואם בנסכים, הרי שהחלק הנותר לו הוא אכן החלק שלו, הלחם הוא שלו והיין הוא שלו, והרי הוא כעשיר השמח בחלקו, ושפיר אומר לו הכתוב שאם עשה כן והפריש את החלה והנסכים לגבוה, הרי שהנותר לו הוא 'לחמך' ו'ינך', ויש לו לשמוח בחלקו, לאכלו בשמחה ולשתותו בלב טוב.

יתכן לומר שזהו עומקו של שלשת החלקים בסיפור זה של רבי לייב שרה"ס והחסיד רבי מאיר, שעל ידי הזהירות במצות החלה שבאה על ידו לאפרושי מאיסורא, זכה כמצוה גוררת מצוה גם ליתן צדקה הגונה וכשרה, כשהצד השווה שבזה הוא העניין שהאדם מפריש מעצמו ונותן לחלק גבוה. וכשאדם זוכה לכך הרי שהחלק הנותר לו הוא אכן רכושו שלו, ולכן היה בכוח מצות הצדקה להגן על רכושו של רבי מאיר שלא ישלטו בו השודדים.

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של המקובל רבי משה בן רבינו האר"י הקדוש זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך